

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate:
Sarajevo št. 7363,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2997

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljke in dneva po prazniku

Grmenje ob Pacifiku

Japonska diplomacija je po velikem uspehu mikadovih generalov, ki zmagovito operirajo v južni Mandžuriji, doživela precej neprijetno presenečenje, ki je japonsko vlado tem bolj iznenadilo, čim manj se je dozda pri »reševanju« mandžurskega vprašanja ozirala na sklepe, note in komisije ženevskega arepoga. Ni treba misliti, da Društvo narodov ne razpolaga s sredstvi, kako uveljaviti voljo evropskih velesil na Daljnem vzhodu. Anglija in Francija, ki pri tej stvari prihajata v prvi vrsti v poštev, enostavno nimata interesa, da bi prekrizali japonske račune na Kitajskem. Tako Francozov kakor Angležev očitno ne bi motilo dejstvo, če bi na razvalinah fatalno razpadajoče kitajske države Japonska ustanovila svojo suvereniteto v Mandžuriji, oziroma na obali Rumenegega morja, ker bi tvorila močno protitež tako proti Sovjetski Rusiji, ki bi od nekadašnje vse kitajske zaledje izpremenila v sovjetsko provinco, dočim ameriška Unija težje za trgovsko in gospodarsko hegemonijo v Kitaju sploh. Čim več konkurentov na Daljnem vzhodu, ki drug drugega držijo v šahu, tem bolje za Anglijo in Francijo, katerima razmerje velesil na Pacifiku nikakor ni brezpomembna stvar. Kdor hoče sigurno vladati Indiji in kdor se ne misli odreči svojih indokitsajskih kolonij, ta mora računati z Japonsko, ki tvori najjačjo garancijo zoper prevratne sovjetske načrte, ki obsegajo vso Azijo. Zato se ne smemo prav nič čuditi, če je bila intervencija Društva narodov kljub očitni kršitvi vseh paktov, ki jih je Japonska sklenila z evropskimi velesilami glede Daljnega vzhoda, samo platičnega značaja.

Drugačno stališče pa narekujejo globokosežni dogodki na zapadni obali Pacifika ameriški Uniji. Dokler je Japonska izjavljala, da gre njena vojaška akcija v Mandžuriji izključno za tem, da se sprito popolne anarhije na Kitajskem zaščiti njeni pogodbeno zavezniški interesi ob južnomandžurski železnici, ki veže osrednje vsega mandžurskega ozemlja z lukama Dajren in Port Arthur, in dokler so japonske čete imele zaseden samo pas ozemlja, skozi katerega ta železnica teče, Amerika temu ni imela kaj ugovarjati, ker ima tudi Unija s Kitajem celo vrsto pogodb, ki ji garantirajo izvestne velike gospodarske privilegije. V takozvanem paktu devetih velesil, ki so ga sklenile leta 1905 Amerika, Anglija, Francija, Belgija, Italija, Japan in Kitaj (Nemčija in Rusija sta po verzajski pogodbi izpadli), so se države pogodbenice obvezale, da bodo spoštovale medsebojne pravice, privilegije in pridobitve ter interese, ki jih ima vsaka izmed njih na kitajskem ozemlju, radi česar so se seveda tudi obvezale, da se ne bodo dotikale suverenitete in neodvisnosti kitajske države, s katero so sklenjeni ti različni pakti. Toda Japonska je v teku treh mesecev svojo okupacijo razširila daleč preko cone južnomandžurske železnice in se danes njene čete nahajajo že v Sanhakvanu, to je v luki, kjer se konča Veliki zid. Na ta način Japonska danes dejansko gospodari tudi že nad železnico, ki vodi iz Mukdena v Peking in ki je v rokah angleške akcijske družbe. Dalekosežnost tega dejstva se na noben način ne da več prikrivati z izgovorom, da je ta zasedba samo začasna in da ima namen, preprečiti dotok kitajskih čet, ki bi mogle ogroziti celo južnomandžurske železnice, kakor so se do sedaj glasile vse japonske note, naslovljene evropskim kabinetom. Zakaj sprito popolne nemoči kitajske vlade se Japoncem ni bati nobene resne vojaške akcije od te strani, pač pa japonska armada danes dejansko ogroža že staro kitajsko ozemlje onstran Velikega zidu. Ker Japonci stoji tako rekoč pred vrati nekdanje prestolnice kitajskega cesarstva, je obenem onemogočena vsaka zveza med kitajsko vrhovno oblastjo in kitajsko upravo v Mandžuriji, in zaradi tega danes ni več samo južna Mandžurija popolna domena Japonske, ampak se je ustvarila popolna anarhija tudi v severni Mandžuriji, skozi katero teče vzhodnokitajska železnica, ki pomeni žilo do vodovoda za ruski Vladivostok. Kako se bo Sovjetska Rusija spoprijaznila s tem dejstvom, to je drugo vprašanje. Na noben način pa se z njim ne more, ali vsaj misli, da se ne more spoprijazniti ameriška Unija, ki ji seveda ni veliko mar suverenitete Kitaja, ampak njenih ogromnih gospodarskih interesov ob obali Rumenegega morja, kjer bi Japonci z definitivno prilaštivitvijo Mandžurije postali neomejeni gospodarji in obvladali ves uvoz in izvoz iz tega brezmejno bogatega ozemlja, ki je še enkrat tako veliko ko Nemčija.

Akcija Unije, ki je poslala v Tokio zelo energičen protest, ki se celo lahko tolmači kot grožnja, je torej popolnoma razumljiva. Ne ve se pa, kaj bo Japonska na to odgovorila. Japonski sta na vsak način prišli na pomoč Anglija in Francija, ki izjavljata, da se ameriškemu koraku ne bosta pridružili v taki obliki in v takem smislu, kakor to Unija želi, ampak bosta ščitili svoje interese na svojo roko in po lastnem uvidevanju. To bo seveda dalo japonski vladi, ki si je po atentatu na mikada svoj položaj še bolj utrdila, pogum, da bo na svojem stališču vztrajala. Vendar pa ni misliti, da bi se Japonska mogla postaviti močniti Uniji po robu, zlasti še zato ne, ker v hrbtu preži Rusija, ki, zavita v neprodoren molk, ne izdaja svojih namenov. Diplomatična akcija Japonske bo vsekakor šla za tem, da prisili do pogajanj kitajsko vlado, zakaj bati strah, da ne bi se Tokio in Nanking glede Mandžurije sama med seboj brez tretjega sporazumela, je diktiral ameriškemu državnemu tajniku za zunanje zadeve Stimsonu znano noto, ki je v Tokiu povzročila razburjenje. Ker se pa bo seveda kitajska vlada odtlej čutila pod okriljem Amerike varno, se japonski državnik, ki jim je pol do aranžmana s Kitajem sedaj definitivno zaprt, ne

Koncentracijska vlada v Franciji nemogoča

Herriot ostane raje v opoziciji — Rešitev krize v znamenju volitev

Pariz, 11. jan. fr. Ali koncentracija na levo ali na desno, ali samo spopolnitev kabineta z zasedbo izpraznjenih mest vojnega in zunanjega ministra, ta ugibanja so danes na dnevnem redu politikujočih Parižanov. Jutri se sestaneta poslanska zbornica in odločitev glede rekonstrukcije vlade mora pasti v teku jutrišnjega dne. Ministrski svet se bo sestel pod predsedstvom g. Doumerja, predsednika republike, da se končno odloči.

Razvoj zadnjih dogodkov je znan. Medtem ko je Maginotova ugrabila smrt, je Aristide Briand sam podal ostavko. V petek dopoldne je Briand, ki iz zdravstvenih razlogov ne sme zapustiti sobe, povabil k sebi na dom ministrskega predsednika Laval in mu izročil pisмено ostavko. Pri tem je izjavil, da ne more zaradi slabega zdravja izvrševati dolžnosti zunanjega ministra, in to še posebno sprito mednarodnih konferenc, ki so na vidiku. Laval je hotel Brianda pregovoriti, naj ostane na svojem mestu, toda ta ni umaknil ostavke. Nato mu je ministrski predsednik ponudil mesto ministra brez portfelja. Odgovor na ponudbo si je Briand sicer pridržal, vendar je gotovo, da ne bo ponudbe sprejel, ker bi bilo mesto ministra brez portfelja za politika svetovnega slovesa, kakor je Briand, poniževalno. Kot vzrok Briandove ostavke se službeno navaja njegovo šibko zdravje, vendar je splošno znano, da ni bil to glavni vzrok Briandovega koraka. Briand se je umaknil, da si okrepí zdravje, a v prvi vrsti zato, da počaka izid poslanskih volitev v opoziciji in da z opozicijo pride zopet na vlado telesno in politično okrepljen. Dejstvo je, da se Briand ni mogel uživet v dosedanje pasivno

vlogo zunanjega ministra, medtem ko je Laval sam vodil zunanjo politiko, večkrat tudi proti Briandovim smernicam.

Danes je že gotovo, da ne pride do širše rekonstrukcije vlade, ker bi jo Laval v danih notranje- in zunanje-političnih razmerah težko izvedel. Na pragu so volitve, v resnici se je v nekaterih departementih že razvil volivni boj in Herriotu ni prav nič na tem, da bi vstopil v koncentracijsko vlado in si s tem pokvaril volivni uspeh, ki se mu obeta. Zunanja politika bo tvorila glavno podlago volivnega boja in zato se nobena izmed opozicijskih strank ne mara vezati z vstopom v vlado pred volitvami in prevzeti odgovornost za važne sklepe, ki jih bo morala vlada storiti sprito reparacijske konference v Lausanni in razorožitvene konference v Zenevi. Koncentracijska vlada brez Herriota je nemogoča. Laval sam si močno želi, razširiti vlado na levo, ker računa, da bodo Herriotovi radikali pri volitvah uspešni, in si hoče tako zagotoviti za bodočnost. Ze na zadnjem kongresu so radikalni socialisti sklenili, da pred volitvami ne gredo na vlado, in Herriot se čuti že danes tako močnega, da se mu zdijo kompromisi z Lavalom nepotrební.

Za koncentracijsko vlado, ki naj bi bila nekaka vlada narodnega edinstva in ki bi se opirala na radikalne socialiste, se poteguje tudi Doumer, ki je bil sam izvoljen s pomočjo radikalov. Takšna vlada ima tudi mnogo drugih zagovornikov, češ, da je danes toliko bolj potrebna, ker stoji Francija na pragu važnih zunanje-političnih odločitev in se na drugi strani v Nemčiji ustvarja enotna narodna fronta, kakor pričajo najnovejši razgovori med Brü-

ningom, Hitlerjem in Hugenbergom. Kakor rečeno, v Franciji še niso dani pogoji za sestavo takšne vlade, ker so politični voditelji mnenja, da ni položaj države v takšni nevarnosti, da bi bilo potrebno strankam, odpovedati se svobodi, ki bi jo jim omejevalo sodelovanje v vladi narodnega edinstva.

Političen položaj je torej takšen, da ni pričakovati ostavke celokupne vlade, ki bi ji nato sledila rekonstrukcija na podlagi širše koalicije. Laval bo samo spopolnil izpraznjena mesta vojnega in zunanjega ministra. Zunanje ministrstvo, ki ga je de facto doslej že vodil, namerava prevzeti Laval sam tudi de iure. Ali postane Maginotov naslednik Tardieu ali Painlevé, ali kdo drugi, ne more biti za bodoče smernice vlade odločilnejšega pomena. Saj je gotovo, da bo tudi novi vojni minister hodil po poti svojega prednika, ker so danes v Franciji vsi vodilni državniki edini v tem, da mora imeti Francija krepko armado in da ne bo mogla sprito sedanjega zunanje-političnega položaja na bodoči razorožitveni konferenci mnogo popustiti.

Laval pri predsedniku

Pariz, 11. jan. tg. Laval se je danes prijavil v avdienco k predsedniku republike. S tem bo vladna kriza stopila v novo fazo, ker bo Briand najbrže vsemu prigovarjanju prijateljev oficioelno ostal pri svoji demisiji. Več listov obžaluje, da se mora Briand neprostoovoljno umakniti ravno v času, ko je podal svojo značilno izjavo nemški kancler Brüningu.

Brüning urgel bombo

Nemška odpoved reparacij je razburila vso Evropo

Velika vznemirjenost v Franciji

Pariz, 11. jan. tg. »Havas« sklepa v svoji izjavi, da ni morebiti Hitlerjev pritisk povzročil zadnje izjave dr. Brüninga, temveč, da ves nemški narod soglasno zahteva konec reparacijskih zahtev. Nemčija smatra, da ima ves svet dosti reparacij in da jih zahteva samo še Francija, kljub temu, da ima denar vsega sveta v svojih kletah.

Tudi danes so vsi pariški listi polni člankov o Brüningovi izjavi. Desničarski listi, kakor »Action Française«, »L'Ordre« in »Figaro« zahtevajo sankcije in zopetno zasedbo Porenja. »Echo de Paris« pa zahteva, da se Nemčiji finančno bojkotira in vloži pritožba pri haškem razsodišču, ker je nemška vlada po izjavi dr. Brüninga pokazala voljo, da razruši Youngov načrt. Tudi socialistični »Populaire« se boji, da bi utegnile biti posledice uničujoče ne samo za Nemčijo, temveč za vso Evropo. »L'Oeuvre« izjavlja: s svojo izjavo, ki jo je dal dr. Brüning angleškemu poslaniku, je hotel zrušiti in reparacijskem vprašanju enotno fronto, ki se je ustvarjala med Francijo in Anglijo. Če bi bil angleški poslanik ostal diskreten, bi se bil ta poskus gladko ponesrečil. Zelo verjeten je logični sklep, da je Anglija hotela precej nasilno vsiliti Francozom upoštevanje kratkoročnih kreditov. Radj tega je verjetno, da gre za strateški manever, ki hoče prikriti prave cilje. »Matin« pa poroča, da bomba ni bila vržena z angleške strani, temveč da jo je poslal v svet neki poljski diplomat, kateremu je angleški poslanik pripovedoval o svojem razgovoru z dr. Brüningom.

Anglija rezervirana

London, 11. jan. tg. Na padnju izjavo dr. Brüninga se je Mac Donald nekoliko izognil vprašanju zastopnikov listov, češ, da se mora objaviti politika in stališče Anglije samo v ugodnem času in na primerenem mestu. Bilo je pričakovati take izjave dr. Brüninga na lozanski konferenci sprito gospodarskega in notranje političnega položaja Nemčije. Da je bila ta izjava podana že sedaj, kaže, da je konferenca potrebna bolj kot kdaj, ker ni mogoče pustiti, da ostanjejo stvari tako, kakor so. Sedanji položaj je rezultat mednarodnih dogovorov in je stvar mednarodnih konferenc, da se temu odpomre.

Indiskretnost?

London, 11. jan. tg. »Times« smatrajo, da je podal dr. Brüning svoje izjave v slabem trenutku. Tudi bi njegove izjave lahko slabo vplivale na lozansko konferenco, ker jih je dal nekemu za-

bodo mogli izogniti jako neprijetni nuji, da iščejo sporazum z Washingtonom, naj se jim to še tako upira.

Ako bi se pot do takega sporazuma ne našla, bodo dogodki na Daljnem vzhodu sprožili brez dvoma občo katastrofo. Ker na tej zlasti v sedanjem položaju prav nihče nima interesa — tudi Sovjetska Rusija ne — zato ni dvomiti, da se bo kljub grmenju v Tokiu in v Washingtonu našel izhod v obliki — ugodne kupčije.

stopniku interesiranih držav pred vsemi drugimi zastopniki. To bi lahko napravilo vtis, da skuša Nemčija povzročiti difference med upniškimi državami. »Daily Herald« misli, da njegove izjave prvotno niso bile namenjene za javnost in da se je zvedelo zanje samo po indiskreciji. »Daily Telegraph« sklepa, da se je to zgodilo zato, ker je dr. Brüning pod pritiskom Hitlerja, kajti nihče ne more že danes reči, da Nemčija v treh ali petih letih ne more ničesar plačati.

Ceško mnenje

Praga, 11. jan. tg. Vaš dopisnik doznava iz merodajnih češkoslovaških krogov pod vtisom izjave dr. Brüninga: Videti je, da je bila Brüningova izjava koncesija Hitlerju, in sicer, da je bila eden izmed pogojev, ki jih je stavil Hitler. Način, kako se je to objavilo, se ne more imenovati srečen.

Atentat na evropsko solidarnost

Jugoslavija se ne odreče svojim pravicam

Belgrad, 11. jan. l. V Belgrad so prispele vesti iz inozemstva, ki odkrivajo razpoloženje v drugih evropskih državah. Razpoloženje, ki se popolnoma strinja z našim! Vedno bolj dozoreva misel, da je Nemčija izvršila ali v dobri ali v slabi veri, o tem naj ne bo govora, atentat na evropsko solidarnost, ki bo trpela nepregledne posledice.

Evropa je bila Nemčiji naklonjena, tudi Francija, tudi države male antante. Danes se lahko izroči javnosti, da je tudi naša država računala z dalekosežnim sodelovanjem med Jugoslavijo in Nemčijo na gospodarskem polju. To sodelovanje bi tekom letošnjega leta zadobilo zelo konkretno obliko. Isto se mora reči tudi o Rumuniji. S svojo, res nerazumljivo napako, je Nemčija te možnosti oddaljila, z enim samim mahljajem zopet zrušila zaupanje, ki se je polagoma začelo zbirati okrog nje. Tukaj se vprašujemo, če naj tragičen odhod Brianda iz političnega pozorišča predstavlja res simbol za ideale, katere zasleduje nemška politika. Ali naj gredo v zaton tudi še drugi državniški Evrope, ki so svoje mnenje vezali na idejo solidarnosti sodelovanja in skupnega prenašanja gospodarskih težav. Vedno, kadar se je Evropa začela s tolikimi mukami zbirati, je počila v Berlinu kaka bomba, ki je začelo delo uničila. Državniki kmalu ne bodo imeli več poguma, zagovarjati politiko, ki jih stalno kompromitira.

Iz najboljšega vira se lahko poroča, da ima naša vlada popolnoma jasn namen, boriti se najodločneje in dosledno za pravice, ki so na njeni strani. Naše javno mnenje jo bo z vsemi silami podpiralo. Naše ljudstvo nosi že zadosti težka gospodarska bremena, da bi moglo naložiti na svoje rame še nove gospodarske in denarne žrtve, o katerih je vedno bolj jasno, da so brezplodne. Naša država, ki sloni na mednarodnih pogodbah, ne bo smela dovoliti niti za trenutek, da se uveljavi nevarna anarhija v naziranju glede veljavnosti mednarodnih pogodb, ki so zaključile svetovno vojno, kajti v principih te anarhije bi lahko utonile vse stavbe, ki so zrastle iz mednarodnih pogodb, in z njo vred uspehi naše stoletne borbe za svobodo.

ker se s tem Francozom po nepotrebnem otežuje položaj. V Pragi se smatra, da bi bila Nemčija lahko sprejela francoski predlog za moratorij dveh let, v katerem času bi se lahko pogajala za ertanje reparacij.

Francosko-angleška pogajanja

London, 11. jan. tg. Pogajanja, ki jih vodi v Parizu angleški finančni strokovnjak sir Leyta-Ross, so zastala. Danes se je Ross ponovno sestel s francoskim ministrom Flandinom in belgijskim ministrom Fraauijem. V političnih krogih vlada prepričanje, da bo najbrže prišlo do sporazuma med Francijo in Veliko Britanijo v vprašanju stališča, ki ga bosta obe državi zavzele napravljeni Ameriki. Vendar pa zapreke, ki vladajo v mnenju obeh vlad v zadevi moratorijskega vprašanja, ne niso ugačene. V britanskih finančnih krogih se ne veruje, da bi francoska vlada, če bo vztrajala pri svojem dosedanjem stališču, zahtevala od mednarodnega sodišča v Haagu, da se prične proti Nemčiji postopanje na podlagi prvega aneksa haškega dogovora o reguliranju reparacij, ki je bil zaključen v januarju 1930.

Čuje se, da so Nemci pripravili ogromen statistični material za debato, ki se bo vršila v Lausanni. Nikdo jim tega ne oспорava. Nikdo tudi ne oporeka njihovim državnikom, da hočejo svoje ljudstvo razbremeniti. To je njihova pravica, toda naša pravica in naša dolžnost pa je, da tudi mi predložimo konferenci v Lausanni natančno sliko o naših gospodarskih razmerah, tako da bomo mogli z lahkoto braniti naše neoporečne pravice. Naša javnost bo odobraval, ako pojde v Lausanne kvalitatívno močna delegacija, od katere se more z zaupanjem pričakovati, da bo do zadnjega branila naše težko priborjene pravice, katerim se naša država ravno v sedanjí težki gospodarski krizi ne more in ne sme odreči.

Volitev nemškega predsednika

Berlin, 11. jan. tg. Današnja izjava voditelja narodnih socialistov Hitlerja pomenja očitno, da so se nemški nacionalisti in narodni socialisti, če tudi vlada med njimi velika razlika v političnem pojmovanju, dogovorili, da skupno odklonijo zopetno izvolitev Hindenburga v parlamentu in da naj se novi predsednik izvoli z ljudskim glasovanjem. Pomen tega dogovora obeh desničarskih strank je v tem, da hočeta stranki s tem izključiti državnega kanclerja dr. Brüninga od akcije za podaljšanje funkijske dobe Hindenburga. Voditelja obeh desničarskih strank sta morala uvideti, da se ne moreta odtegniti misli zopetne izvolitve Hindenburga. Ker je predlog za zopetno izvolitev Hindenburga potom parlamenta izšel od dr. Brüninga, so odklonili ta predlog ter bodo sedaj najbrže direktno stopili k državnemu predsedniku s predlogom, da se predsednik voli z ljudskim glasovanjem, da se s tem izognejo dr. Brüningu.

Dunajska vremenska napoved: Vedno slabše vreme, lahko tudi padavine, morda sneg.

Otvorilna seja senata

Starostni predsednik Ivan Hribar

Belgrad, 11. januarja. I. Danes opoldne se je vršila slovesna otvorilna seja senata. Za zasedanje senata je bila preurejena prostrana dvorana v prvem nadstropju prometnega ministrstva. Dvorana je vsa obložena s snežno belim marmorjem in je v glavnem precej podobna slavoslovi dvorani ljubljanske univerze, razen, da senatna dvorana nima galerij, ker se nahajajo lože za diplomate, časnikarje in občinstvo kar za hrbtom senatorjev v parterju. Krasne preproge z državnim grbom in z drugimi narodnimi motivi visijo na prednji steni in na predsedniški tribuni. Ministrski klopi — samo ena — se razteza preko vse dvorane tik pod predsedniškovo mizo in nasproti senatorskih sedežev. Govorniški puli so v svoji skromnosti podobni onim v skupščini, toda med tem ko so v skupščini nekoli vzvišeni in potisnjeni dalje proč od poslancev, kakor da bi bilo pričakovati močnejše govorniške tehnike, se nahajajo govorniški puli v senatni dvorani neposredno pred prvimi klopi senatorjev, tako da na prvi pogled napravljajo vtis, kakor da bodo služili za bolj mirne, kramljajoče debate.

Senatorski sedeži pa so razvrščeni v obliki arene ter se vijejo v lepem polkrogu okrog predsedniškove mize ter so natančno opredeljeni v tri skupine: centum, levo in desno. Seveda bo ta porazdelitev služila le za lokalno orientacijo senatorjev. Vsak senator ima pred seboj lepo politirano desko za beležke in majhen predalček za akte. Vtis, ki ga napravljata senatna dvorana, je zelo familiaren, ker odpade vsa rezervirana in vzvišena oddeljenost ter se vrši vse lepo v malem, mirnem krogu.

Že ob 9 so senatorji začeli prihajati. Veliko jih je prišlo naravnost s kolodvora, ker so se aostili nekaj vidnih znakov dolgega nočnega potovanja. Prihajali so vsi dostojanstveno, nekateri v lepih limuzinah, drugi bolj demokratično — peš. Obloka je mnogo bolj rafinirana, kot pa je bila pri narodnih poslancih. Nobene narodne noše, samo dva rdeča fesa se ponosno zibljeta po hodnikih. Celo v dvorani med sejo sta trdovratno ostala na

glavah muslimanskih senatorjev. Ostali pa so bili povečini v elegantnih, novo prikojenih žaketi. Nadarbin Alkalaj je predmet splošnega spoštovanja od strani svojih izvoljenih in imenovanih kolegov. Patres conscripti regni Jugoslaviae! Slovenski senatorji, katerih je šest, so se porazdelili po vsej dvorani. Na skrajni desnici je zavzel nekoliko osamljeno mesto dr. Valentin Rožič, na skrajni levi pa je sedel dr. Ploj. Dr. Ravnihar se je presedel na desno za njima, druga dva lepo v sredini, Ivan Hribar ravno tako. Dvorana je bila mirna, nekaj nemih pozdravov, nekaj pogledov, brez hrupa in šundra poselja senatorji po klopih v pričakovanju kraljeve vlade, ki je vstopila v dvorano ob pol 10. Mnogo manj ministrov kot pri otvorilni seji narodne skupščine. Samo dr. Kraljevič, ki je edini kabinetni novinec, je šel sedet za ministre v krog tajnikov senata. Dr. Kramer je sedel na desni predsedniški vladi, na njegovi levi minister za socialno politiko in narod, zdravje Janez Pucelj, poleg njega dr. Milan Sršić.

Iz vrst senatorjev se dvigne Sava Ljubibratič, ki z ravno tako prijetnim glasom, kakor je njegovo ime, pozivlje senat, naj imenuje starost senata Ivana Hribarja za častnega predsednika prve seje. Predlog je bil sprejet in že je stopil Ivan Hribar proti predsedniškovi mizi. Njegova visoka postava se je jasno odražala na živih motivih preprog v ozadiju.

Ko so bili izvoljeni tajniki, je dobil besedo predsednik vlade, ki je prečital kraljev ukaz o imenovanju senatorjev, nakar je Ivan Hribar pozval svoje kolege, naj predajo svoja polnomočja. Vse to se je izvršilo v največjem redu in miru. Nato je Ivan Hribar držal svoj prvi otvorilni govor.

V začetku je izrazil svoje veselje nad tem, da sme v svoji visoki starosti predsedovati prvemu senatu naše kraljevine. Mi smo senatsko institucijo omalovali, je rekel, morda preveč omalovali, kajti ako bi bili svoje dni sledili zgledom zapadnih demokracij in bi si bili ustvarili svoj senat, bi morda ne bilo prišlo do tragičnih scen v našem preteklem parlamentarnem življe-

nju. Senat ima nalogo, da vzdržuje tradicije, da zavira, da je stebber, na katerega se država naslanja. Posebno mi Slovani moramo čuvati to institucijo, ker odgovarja našemu temperamentu. Mi smo vedno živeli pod starešinami, senat naj bo nadaljevanje te slovenske tradicije starešinstva.

Nato je čestital narodu, da je našel v osebi kralja Aleksandra budnega rešitelja in neumornega narodnega delavca. Sedaj je čas za nas, je izjavil Hribar, da storimo svojo dolžnost, da se pobrigamo za bodočnost naše velike domovine. Mi živimo sedaj v enem in istem domu, preje smo stanovali po različnih domovih. Sedaj naj nas veže drug na drugega največja in najbolj trdna vez, to je bratska ljubezen drug do drugega. Bil sem vedno prepričan v svojem dolgem in izkustva polnem življenju, da bo velika slovenska misel enkrat zmagala. Zmagala je že pri nas. Mi smo močan jugoslovanski narod, ki bo tudi srečen, ako bo sam hotel. Mi moramo sedaj vsi težiti v to smer, da bomo z enakim ponosom rekli: Jugoslovanski državljani smo!, kakor je svoje dni Rimljan ponosno trkal na prsa, kadar je vzkliknil: »Civis Romanus sum!«

Cepprav ima senat nekoliko ožji delokrog kot pa narodna skupščina, ga čakajo velike naloge. Upam, da bo prav lahko najti soglasje med obema skupščinama, ki bo prineslo najlepše uspehe.

Kralj in narod sta nam izrazila veliko in odgovornost polno zaupanje. Ne prekoračimo ga! Vsi se hočemo zbrati okrog našega velikega vladarja, od njega se učiti rodoljublja, državljanske in vladarske modrosti, posebno pa se požrtvovalnosti. Mi moramo želeiti isto, kar želi on, namreč srečo naše velike domovine.

Vsi ministri in senatorji so stoji navdušeno aklamirali kralju. Predsednik Hribar je glavni del svojega govora ponovil tudi v slovenskem jeziku. Jutri bo volitev verifikacijskega odbora. Seja je bila s tem končana. Mirno in brez hrupa, kakor so prišli na sejo, so senatorji odhajali iz palače prometnega ministrstva.

Kršč. strokovna internacionala o sedanjem delavskem položaju

Mednarodna zveza krščanskih strokovnih organizacij je na svojem zborovanju v dneh 14. in 15. dec. v Königswinter-u, pod predsedstvom B. Otte-ja, razpravljala o položaju delojemalcev v sedanji svetovni gospodarski krizi in opredelila svoje stališče naslednje:

Odbor Mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij ugotavlja, da je bil v vseh po krizi prizadetih deželah močan pritisk na življenjski standard delojemalcev prvi protiutek krize. Ta pritisk se javlja bodisi v znižanju plač bodisi v odpravi ali omejitvi socialnih podpor, kakor tudi v omejitvi socialnega delovnega varstva vobče.

Dalje ugotavlja, da padanje življenjskega standarda delojemalcev ne izvira v prvi vrsti iz razlik v mezdah in življenjskem standardu, ki obstojajo v posameznih deželah, ker je nastopilo v več industrijskih središčih, v katerih je bil življenjski standard že dolgo časa na nizki stopnji. Po vseh deželah, kjer znižanje mezd ni šlo vzporedno z znižanjem cen, se je življenjski standard delojemalcev dejansko znižal, kupna moč širokih ljudskih plasti se je zmanjšala, kar je krizo le še posušilo, namesto da bi jo omililo. To poslabšanje življenjskega standarda povzroča moralno škodo in pripravlja pot uničujočemu radikalizmu.

Odbor M. Z. K. S. O. se odločno izjavlja proti temu razvoju in proti sredstvom, ki jih čisto uporabljajo delodajalci, ki zlorabljajo brezposelnost v to, da nalagajo delojemalcem delovne pogoje, ki jih argument o mednarodni konkurenci, na katero se večinoma sklenjejo, nikakor ne opravičuje.

Odbor zahteva, da se prizna strokovnim organizacijam pravica, da v slučajih, ko zahtevajo delodajalci znižanje mezd, doženejo visino proizvodnih stroškov.

Dalje zahteva odbor, da vlade znižanju mezd ne gredo na roko, pač pa ščitijo tarifne pogodbe, ki so za socialni mir nujno potrebne in bi vsako izpodbijanje te važne ustanove ogrozilo njen obstoj.

Brezposelnim naj se z brezposelskim zavarovanjem ali drugimi primernimi sredstvi zagotovi človeka vredno življenje in se tako sami in njihove družine obvarujejo pred bedo.

Socialna zakonodaja naj se ohrani in po vladah ratificirane mednarodne pogodbe naj se natančno izvrše.

Sprito velike škode, ki jo povzroča brezposelnost, zahteva odbor, da naj se z mednarodnimi dogovori, dalje s pogodbami med organizacijami delodajalcev in delojemalcev poizkuša, da se s skrajšanjem delovnega časa, novimi prilikami za delo in z drugimi primernimi sredstvi doseže možnost, da dobi delo čim več delojemalcev.

Odbor Mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij zahteva, da naj se države v zmislu prejšnjih sklepov MZKO lotijo trajne ureditve mednarodnih dolgov; da prenehajo s svojo nesrečno politiko, ki gre z zviševanjem carin, kontingen-tiranjem in drugimi protekcionističnimi odred-bami v pravcu gospodarske industrije; slednjič naj se zedinijo za mednarodno gospodarsko sodelo-vanje, ki bo svetu vrnilo zaupanje, brez katerega se svetovna kriza ne da premagati. To sodelovanje mora stremeti tako za olajšavo zamenjave blaga med industrijskimi deželami samimi, kakor tudi za stvaritvijo in organizacijo novih prodajnih trgov.

Odbor poziva krščansko delavstvo vseh deže-la, da okrepi in izpopolni krščanske strokovne organizacije kot učinkovito sredstvo samopomoči. To ni samo zato potrebno, da se zaščiti delojemalci pred vsemi odredbami, ki spravljaajo v nevarnost pridobitve dolgoletnega dela strokovnih organizacij, marveč tudi zato, da pridobimo v zmislu programa MZKO vpliv na javno mnenje v posameznih deželah in narode prepričamo, da morejo le skupno doseči, kar vsak zase ne zmorejo; ozdravljenje svetovnega gospodarstva v duhu miru.

Posebej se je pečal odbor z ženskim delom in gospodarsko krizo in prišel do zaključka, da odstranitev težkega telesnega dela ter krivična razlika med moškimi in ženskimi mezdami dejansko dovaja do tega, da se moška delovna moč nadomešča z žensko. Temu dejstvu je treba posvečati vso pozornost in zlasti zahtevati, da se plačilo ženskega dela pravilno uredi.

Dalje je odbor razpravljal o mednarodni delovni organizaciji ter njenih nalogah in možnostih v sedanji krizi. Generalni tajnik p. J. S. Serrarens je poročal o sedanjem položaju krščanskega strokovnega gibanja; v nekaterih deželah je kriza povzročila zlasti ali nazadovanje, na splošno pa se je število članov mednarodnega gibanja v zadnjem letu zvišalo.

Peti kongres Medn. zveze krščanskih strokovnih organizacij se bo vršil meseca junija 1932 v Antwerpah.

Smrt sokolskega prvaka

Praga, 11. jan. AA. Davi je v Pragi umrl v 71. letu starosti Jožef Scheiner, predsednik češko-slovaškega Sokola, predsednik slovaškega sokolskega saveza in podpredsednik mednarodne gimnastične federacije.

Nova stranka v Spaniji

Madrid, 11. jan. AA. Bivši minister Maura je imel ehod, na katerem je zagovarjal ustanovitev nove stranke. Stranka naj bi obstojala iz konservativcev in bivše stranke Zamore. Naloga nove stranke bo odločna opozicija proti vladi. Maura je v teku svojega govora ostro napadel katalonski etatut.

Belgraiske vesti

Belgrad, 11. jan. AA. S sklepom ministra za promet je otvorjen telefonski promet med Dunajem in Vranstikom. Taksa za edinclo pogovora (tri minute) znaša 3.45 zlatih frankov.

Belgrad, 11. jan. AA. Kmetijski minister g. Juraj Demetrovič bo sprejemal stranke ob torkih in petkih od 11. do 13. ure. Druge dni minister ne bo sprejemal zasebnih strank. — (Iz kabineta kmetijskega ministra.)

Belgrad, 11. jan. I. Kralj je odklical prof. v pok. M. Lilega iz Celja ter komponista p. Hugoina Sattnerja z redom sv. Save III. stopnje, dr. Josipa Tomića, predsednika mariborske Glasbene Matice pa z redom Jugoslav. krone IV. stopnje.

Senar iz Celja in ing. Dolinar kot zastopnik Hmeljarske zadruge v Celju.

Zveza Narodov 1931

(Od našega stalnega dopisnika.)

Zeneva, 8. januarja.

Preteklo leto 1931. pomenja v gradnji mednarodnih odnošajev obdobje nazadovanje, kar se posebno močno občuti v nezdravi trgovski zapori, s katero se obdajajo veliki in mali narodi. Carinska vojna, ki dejansko divja po vsej Evropi, jako neugodno vpliva na normalne mednarodne odnošaje. Zato nam preteklo leto tudi ni prineslo kakih pomembnih uspehov ne na čisto političnem, ne na gospodarskem polju in tudi ne pri reševanju humanitarnih problemov, kakor je tudi dočelo odprto ostalo vprašanje narodnih manjšin. Posebno kar tiee manjšinskega vprašanja je povsem jasno, da nobena država nima resne volje, da bi se ga lotila, ker je že težko katero najti, ki bi sama do svojih narodnih manjšin bila res pravična. Ta okoliščina jim jemlje moralno legitimacijo, da bi se mogle z uspehom potegovati za iskreno manjšino v me-jah drugih držav.

Pa tudi uspehi Zenevske zveze na čisto humanitarnem polju, kakor je boj proti opiju, so prav majhni. V drugi polovici leta je zborovala konferenca proti trgovini z opijem v Bangkoku. Konferenca bi prav imela ugotoviti, da države izvajajo pogodbo, ki so jo podpisale 1925 in v kateri so se zavezale, da bodo tekom 15 let na svojih ozemljih popolnoma zatrlje uživanje opija. Toda konferenca se s tem vprašanjem sploh ni bavila, ampak se je razšla brez vsakega rezultata.

Na gospodarskem polju je tretja carinska konferenca spomladi 1931, ki naj bi prispevala k pomirjenju carinske vojne, pokazala, da je silno majhno število držav, ki bi bile pripravljene podpirati trgovsko pogodbo, ki je bila predlagana prejšnje leto v Zenevi. Tudi ta gospodarska konferenca se je razšla brez vsakega rezultata. Od tedaj pa se je gospodarski odsek pečal le še z zbiranjem statističnega materiala. Objavljal je spomenice in dokumente, ne da bi podzvel sploh še kako initiativo. Radi velikih nesoglasij med vodilnimi vele-silama Evrope, Francijo in Nemčijo, je propadel tudi naknadni nemški predlog o carinski zvezi, ker Francija ni verjela, da ima predlagateljica iskrene namene.

Najhušje razpoko pa je doživela zgradba Zveze narodov v mandžurskem vprašanju, kjer je s svojo nemoralno in neiskreno politiko doživela popoln poraz. Poraz, ki ga suverenost ZN doživela v Zenevi, je podčrtal nov poraz v Parizu. Svet Zveze narodov se je postavil na stran močnejšega edino-le zato, ker je bil močnejši in se ni upal in tudi ni hotel nastopiti proti oboroženemu in nasilnemu japonskemu imperializmu. Japonci so z oboroženo silo v Mandžurijo vdrli in mesto, da bi jih Zveza narodov pristihla, da jo čimprej izprazni, je pošlala komisijo na Vzhod, ki bo bolj kontrola za Kitajce nego Japonce. Pač pa je znala zveza vso svojo avtoriteto uveljaviti v bolgarsko-grškem sporu, kjer je zahtevala ureditev v teku par dni. Japonci so v Mandžuriji vse dosegli, kar so hoteli. Pod pritiskom svojih zasedbenih čet se bodo pogajali s Kitajsko in bodo v Mandžuriji ostali, ali jo izpraznili, kakor se jim bo zljubilo. Komisija ZN nima niti pravice, da bi se v tozadevna pogajanja vtikala.

Veliki neuspehi ZN na vseh mednarodnih poljih so občutno zmanjšali njen ugled in veljavo v svetu. Vse bolj se kaže, da to, kar imenujemo Zveza narodov, ni nobena zveza, ampak mora nekaj takega žele postati. Zveza ima še eno priliko, da pokaže, ali je vredna in sposobna življenja: svetovna razorožitveno konferenca, ki se prične v nekaj tednih. Če se tudi tedaj ne bo nič storilo, da se uredi mednarodna misel, to je, da se začne z dejansko razorožitvijo, potem se bojimo, da se bo lepa mirovna zgradba ob Zenevskem jezeru prišla tudi vidno rušiti, kar bi bila vsekakor velika škoda za mednarodno mirovno delo. — Y.

Važna seja reparacijske banke

Podatijani krediti — Plačilna nemožnost Nemčije

Basel, 11. jan. tg. Današnja seja upravnega sveta mednarodne reparacijske banke, na kateri je šlo v glavnem za podaljšanje raznih kreditov, je bila končana že okoli polnočja. Najvažnejše vprašanje, to je obnova dolarskega stotimilijonskega kredita nemški Državni banki, je bila ugodno rešena, kolikor je bilo tu mogoče. Predsednik mednarodne reparacijske banke je bil pooblaščen, da sme za tri mesece podaljšati delež mednarodne reparacijske banke pri tem kreditu, ki znaša 25 milj. dolarjev, če podaljšajo svoje deleže tudi druge narodne banke, ki so udeležene pri tem kreditu (Francija, Anglija in Amerika).

Upravni svet je obnovil za dolžne deleže mednarodne reparacijske banke tudi kredite za Jugoslavijo, Avstrijo in Madjarsko. Radi avstrijskega kredita bodo potrebni razgovori tudi še z ostalimi kreditorji. Nov kredit se Avstriji ni mogel dovoliti.

Romunske koncesije Italiji

Javna dela prevzamejo italijanske tvrdke

Pariz, 11. jan. »Temps: priobčuje razgovor svojega rimskega dopisnika z rumunskim finančnim ministrom Argetoianom, ki je te dni prisel iz Rima v Pariz. Minister Argetoiano je dejal, da je začetel daljše informacijsko potovanje. Mednarodno gospodarsko življenje je tako med seboj zvezano, da nalaga stalne stike med odgovornimi ministri, posebno v času svetovne gospodarske krize. »Moj namen je, stopiti v stik z ministrskimi predsedniki zapadnih držav in zvedeti, kako oni sodijo o sedanjem položaju in po kakšni poti nameravajo najti rešitev sedanjih evropskih problemov. Gospodarski položaj Rumunije zasluži vso pozornost. Rumunija proizvaja mnogo žita in petroleja, ki ga ne more prodati, med tem ko mnoge izmed evropskih držav uvažajo te proizvode iz Amerike. To je paradokso. Zato se je Argetoiano podal na pot, da bi zvedel, ali se da rešiti vprašanje racionalizacije proizvodnje in konsuma v Evropi. Glede reparacijskega vprašanja in mirov-

nih pogodb je Rumunija popolnoma na strani Francije in male antante. O gospodarskih vprašanjih se je razgovarjal tudi z Mussolinijem. Ta mu je dejal, da je pripravljen sodelovati pri vsakrni rešitvi iz sedanje krize, da bi le katero našli.

Toda Argetoianovi razgovori v Rimu niso tako viseli v zraku, kakor se zdi na prvi pogled. Argetoianu se je pogajal tudi o konkretnih vprašanjih. Gre za koncesije velikih javnih del, kakor za gradnjo cesti in železnice in tudi nekaterih drž. poslopij v Bukarestu, ki jih je dala romunska vlada italijanskim tvrdkam. Ta dela naj bi se pričela v najkrajšem času, več pa ni še znanega o sporazumu.

Bukarest, 11. jan. tg. Italijansko-romunska prijateljska pogodba, ki je bila začasno podaljšana za pol leta, se je sedaj podaljšala še za eno leto. Zastopnik romunske vlade v Rimu je bil pozvan, da podpiše dogovor o podaljšanju.

Izvoljen je bil nato širši pripravljalni odbor, v katerem se nahajajo poleg zastopnikov gospodarskih krogov iz Maribora tudi zastopniki iz celega mariborskega okrožja. Odbor bo sestavil pravila ter jih predložil pristojni oblasti, da jih odobri. Hkrati bo sklican v bližnjem času ustanovni občni zbor društva.

Tehnični oddelki pri srezkih načelstvih

Belgrad, 11. jan. AA. Na podlagi čl. 51 zakona o banki upravi in v soglasju z notranjim ministrom se s sklepom ministra za gradbe ustanove tehnični oddelki pri srezkih načelstvih in določijo njihovi sedeži ter njih teritorialna pristojnost:

1. na področju dravske bonovine Kranj za radovljski in kranjski srez; Ljubljana za kamniški, litijski, ljubljanski, logaški in kočevski srez; Novo mesto za črnomeljski, metliški, novomeški, krški in breziški srez; Celje za gornjegrajski, slovenjegraški, konjski, celjski, laški in šmarski srez; Maribor za dravograjski, mariborski levi breg, mariborski desni breg, ptujski, ljubotomski, mursko-soboški in dolnjeledavski srez.

Konferenca hmeljariev

Belgrad, 11. jan. I. Tu se bo vršila jutri dopolnje zelo važna konferenca, ki se bo pečala z vprašanjem signiranja našega hmelja za izvoz. Na dnevnem redu bodo vsa vprašanja, ki se tičejo proizvodnje in razprodaje našega hmelja. Na konferenco so povabljeni vse trgovske zbornice, hmeljske organizacije, predvsem pa hmeljarske zadruge iz Slovenije in Vojvodine, kakor tudi zastopniki raznih zainteresiranih ministrstev. Izgleda, da se bodo iz Slovenije udeležili konference sledeči gg. zastopniki: dr. Mohorič za Zbornico za TOI, dr.

Ustanovitev društva Trgovske akademije v Mariboru

Maribor, 11. januarja.

Zakon o državnih in trgovskih akademijah, ki je že dogotovljen ter čaka samo na objavo v »Službenih Novinah«, vsebuje med drugim tudi zahtevo, da mora dobiti vsaka trgovska akademija najkasneje v dobi 5 let, lasno šolsko poslopje. S tem zakonom je resno ogrožen obstoj trgovske akademije v Mariboru, ki deluje že nekaj let, pa je že pokazala živo potrebo nadaljnjega obstoja in delovanja. Ze pred kratkim se je govorilo o nevarnosti ukinitve mariborske akademije, toda potem intervenciji se je posrečilo zaenkrat to nevarnost odstraniti. Da se pa poišče način, kako bi se dalo uresničiti zakonsko zahtevo glede mariborske trgovske akademije, se je vršilo nocoj v mestni posvetovalnici zasedanje, katerega so se udeležili odlični predstavniki iz industrijskih, trgovskih in obrtnih krogov, občinskega sveta, drž. oblasti in zastopniki solstva. Posvetovanje je vodil načelnik mestne občine dr. Lipold, ki je v uvodnih besedah omenil nevarnost, ki preti trgovski akademiji. Za njim je podal obširnejši ekspoze, ravnatelj trgovske akademije g. Dolenc. Namerava se ustanoviti v Mariboru po zgledu Ljubljane posebno društvo z naslovom »Trgovska akademija«. To društvo bo imelo namen, da najde na najprimernejši način sredstev, ki so potrebna za zgraditev novega šolskega poslopja. V tem poslopiju bo dobila prostor Trgovska akademija, Gremiljana trgovska nadaljevalna šola in gostilničarska šola. Po potrebi bi se vršili v poslopiju še drugi strokovni tečajji in pouk. Vse naj bi se skusalo realizirati s pomočjo vseh domačih pridobitnih krogov, dalje s sodelovanjem mariborske mestne občine ter s pomočjo banovinskih in drž. faktoriev.

Golgota slovenskega delavca

Pred novimi odpusti delavstva

Ljubljana, 11. januarja.

Včeraj smo poročali, da je bilo delavstvu v kemični tovarni v Mostah odpovedano ter da bo do 140 delavcev brez dela vsaj tri mesece.

Danes nam poročajo iz Celja, da so se tam razširile govorice, da bo najbrže tudi Western reduciiral prihode dne okoli 300 delavcev. Te vesti zaenkrat še nismo mogli kontrolirati, če pa se uresniči, bodo Gaberje in ostala celjska okolica zelo prizadeta ter bo tam brezposelnost rapidno narasla. Zato upamo, da od odpustov ne pride. Nasprotno pa so pričele Store po malem delati.

Pri mnogih odpustih in odpovedih je treba pomisliti, da ne gre povsod za resnično pomanjkanje dela, temveč pogosto tudi za manever kapitala, ki hoče na ta način okrniti delavstvu mezde. V vsakem slučaju, naj so odpusti potrebni ali ne, je dolžnost podjetja, da sama najbolj podpre brezposelnostne delavce. Naša industrija je bila dolga leta visoko aktivna in če so ji enkrat naročila nekoliko padla, naj sedaj podpre iz prihrankov in dolgih

debelih letih brezposelnosti delavstvo! Delavstvo pričakuje od vlade in vseh oblasti odločno iniciativnost za zboljšanje položaja!

Zopet 90 delavcev na cesti.

Št. Ilj v Slov. gor., 11. jan.

Množicam trpinov delavcev, ki so postali v težji razmeri brezposelni, so sledili tudi delavci, uslužbeni v ceršaki tvornici lepence. V mariborski industrijski gosp. so se tudi začele bridke posledice težkih gospodarskih razmer. Dne 9. t. m. je ceršaka tvornica lepence za nedoločen čas ustavila obrat, ker ima izdelanega blaga — lepence — ogromne količine, ki ležijo v skladiščih; odjemalcev ni, blaga ogromno. Zato je tovarna bila prisiljena ustaviti obrat in odpustiti vseh 90 delavcev. Težko so prizadeti zlasti tisti delavci, ki imajo družino in ki nimajo ničesar, s čimer bi si mogli pomagati. Sočustvovalcem je bridko usodo odpuščenih delavcev je vseplošno ter je upati, da se bo mogel obrat v doseganju obsega kmalu zopet začeti.

Okrog 50 Slovencev pod ključem

Na Gočah in v Mančah prijetih 25 lantov

Rakek, 10. januarja.

Kakor že znano, je bilo v Gorici na Silvestrov večer aretiranih 17 Slovencev, ki so obdolženi rovarjenja proti državi. Poleg g. Filipa Terčelja, duhovnega svetnika v Alojzijevecu, so bili aretirani še učitelj Ljotje Bratuž, glasbenik in škofski nadzornik cerkvene glasbe, Stanko Črnič, sin mizarjskega mojstra, in njegov oče, Darko Suligoj in Jože Suligoj. Pred aretacijo je policija pri vseh izvršila hišno preiskavo.

Na Gočah in v Mančah je bilo aretiranih 25 fantov. Pri župniku v Sturjah so orožniki izvršili

hišno preiskavo. Vzrok aretacij ni točno znan.

V Zgoniku je bila kakih 14 dni pred božičem iz občinjskih prostorov odnešana tam spravljena laška trobojnica. Koške raztrgane trobojnice so našli zjutraj po vasi razmetane. Neka Mussolinijeva slika je bila s stene sneta in postavljena v kot. Na zaprašenem okvirju so se poznali odtisi prstov. V vas so se pripeljali policijski agenti in fašisti in vsi moški so morali oddati vse prste za preiskavo. Zaprl so pet oseb, katere so pa čez nekaj časa izpustili, ker jim niso mogli dokazati identitete prstnih odtisov.

Zgodba izgubljenega sina

Po 10 letih se vrnil k materi

Meseca maja leta 1922 je na skrivnostno način izginil sin vdove Viktorije Racz iz Bačke Topole, po imenu Karel. Nekaj let pozneje so začeli po Topoli govoriti, da je vdova sina umorila, da bi se lažje vnovič poročila. Za te vesti je zvedela tudi oblast, ki je vdovo aretirala. Ves vrt pri njeni hiši so prekopali, ne da bi kaj našli, in končno so vdovo izpustili iz zapor, vendar pa je ostala pod strogim nadzorstvom. Te dni pa se je v splošno presenečenje vrnil Karel Racz kot velik mladenič

v očetovo hišo. Pripovedoval je, da je leta 1922 odšel s cigani na Madjarsko, vendar pa je v Kattymarju cigane zapustil in stopil v službo pri nekem nemškem posestniku, pri katerem je delal do sedaj. S svojo službo je bil zelo zadovoljen in ni nikoli čutil domotožja. Srečna mati se je podala s svojim sinom takoj k orožnikom in naznanila vrnitev Karla, ker so jo še vedno sumili, da je morilka svojega sina.

Skrita revščina v Mestnem logu

Ljubljana, 11. jan.

Od mestnega središča do nove naselbine Sibirije je dobre pol ure. Poti noče biti kmalu konec, zakaj cesta je polna talečega se snega, da se hočeva že skoraj premisliti in se vrniti v toplo vzdušje eno ljubljanskih kavarn. Kjer si ob takem vremenu skoraj še najbolj spravljeno. Vendar je volja tu, da si ogledava najrevnejši najnovejši del ljubljanskega mesta, sama brez vodnika in brez tolača, kako izgleda ta revščina, ki so jo pred očmi gradovednežev skrili globoko v Mestni log. Mali gradbeni dere v svojem novem zidanem koritu z nenavadno silo, talečji sneg ga je napolnil z vodo, da je velik skoraj toliko, kakor navadno Ljubljana. Zadnja leta so v Ljubljani dosti zidali, celo Malemu grabnu so dali novo korito. Takoj, ko smo čez novo lepši most, mimo lične nove mitnice, se grenko nasmejeva bormemu človeškemu bivalju. Vsak čebeljak bi bil večji, vsaka stojnica, kakor pato iz nekaj desk zbito stanovanje. Minijatura okenca so v stenah, eno okence pa kaže celo, da ima ta hišica podstrešje. Revščina te pozdravi torej takoj na drugi strani mosta.

Ogledava si najprej novo naselbino na Poti na Rakovo jelšo. Brezstanovanj so si tu z lastnimi žulji in s skromno pomočjo mestne občine postavili kakšnih deset hišic in barak. Hišice kažejo vse mogoče oblike, nekaterim se pozna, da so bile za silo zmašene, druge pa so že prav lične. Revščina gleda tudi tu iz nekaterih oken, vendar tu še ni najhujše.

Tam za ovinkom, sredi Mestnega loga so česte že vidne prve nove barake. Skateva čez luže, se previdno izogneva ogromni luži, skoraj že malemu močvirju in že sva sredi naselbine, ki ji je pikri humor ljudstva nadel ime »Sibirija«. To ime se je naselbine že tako prijel, da nihče ne uporablja uradnega imena kakor ga pove tabla pri začetku naselbine: »Cesta v Mestni log (Kolonijska)«. Celo pisma — no v to revščino zaide bore malo pisem — prihajajo sem z naslovom: Sibirija, Mestni log. Ogledava si hišice in barake. Dve, tri napravijo še ugoden vtis, zidane so, dasi majcene, nobena pa ni povsem dovršena. Tudi tem, malce lepšim hišicam naselbine se pozna, da so jih ljudje gradili hitro, da si zagotovo streho nad glavo. Okoli pa je 50 do 60 barak, katerim človek na zunaj ne bi prisodil, da so človeška stanovanja. Nekatere spoznava kot stare znanke z Grudnovega nabrežja in iz za zidu prulske šole. Druge so nove: stara pločevina, bogve kje na cesti pobrana, star katranov papir z nekdajnjih vojaških barak, nekaj desk, sem in tja nekaj opeke, vse je prišlo prav za streho. Stene so prav tako zmašene iz vsega mogočega. Spranje vmes zamazane z nečem, kar je najbolj še podobno cestnemu posušenemu blatu, take so nekatere hišice. Z očmi premeriva eno teh barak: več, kakor dva metra ne more biti široka, daljša pa tudi ne več. Kdo stanuje tu? Pozneje zveva: star možiček s ženo.

Vstopiva v eno boljše hišice. Najprej sva v kuhinji, to se pravi v bodoči kuhinji. Zakaj štedilnika še ni, ometa na steni tudi ne, dimnika tudi ne, tla so pa taka, kakor jih je ustvaril Gospod, le da so ljudje odstranili travo. V kotu je nekaj bornih polen, da družina vsaj nekaj dni ne bo zmrzovala. Nasproti nama pride gospodar. Mož, ki ga je življenje neprestano premetavalo. Nekot državni uradnik, ki zapusti službo, ker v zasebni več zasluži, potem vojak v vojni, po vojni delavec za najtežja dela, sedaj pa brez posla, odvisen od slučajnega zaslužka in slučajne podpore. In vendar je mož inteligenten ter nama prijazno pripoveduje, vse kar naju zanima o naselbini. Ogledava si njegovo sobo. Nekaj kvadratnih metrov prostora in gospodar pove, da spijo v njej on, žena in trije otroci. V kotu je »gašperček«, na njem se kuha skromno kosilo. Nisva radovedna, kaj je hrana te družine in sploh vseh Sibirijanov. Kaj naj si brezposelni delavci privoščijo drugega, kakor krompir v oblikah, fižol in podobno? Da bi le tega bilo dovolj! Tla so iz črvihih desk, samo da so! Stene so grobo ometa, iz stropa pa se še vidi trstika, ker je zmanjkalo močnega papirja, da bi mož prekril vsega. In vendar je mož ponosen na svoje delo. Priznati mu je treba, da je kljub vsemu znal izrabiti tiste bore štiri ali pet tisočakov, ki mu jih je brezobrestno posodila mestna občina.

Mož pripoveduje, da so v drugih barakah sobe še manjše, tla še slabša, nekeje jih pa sploh ni. Pripoveduje o možu, ki je z ženo in štirimi otroci dolgo časa spal na golih tleh v baraki, ko je zapadel sneg, pa je snežna utrdila v barako in strašno mrazilo družino. Mestna občina se je tega revčev usmili in ga je začasno čez zimo naselila v neki šupi na vrtu sredi mesta. Ko mine zima pa se bo mož moral preseliti nazaj v svojo barako. Vprašava za ime tega moža in na svoje začudenje zveva, da je to brat bogatega in uglednega gospoda. Kaj bi ta gospod dejal, če bi sredi kalčnega banketa vstal kdo in povedal: Brat tega in tega gospoda spi na golih tleh v Mestnem logu in zato zbirajmo za njegove revne otroke! To se seveda ne bo zgodilo.

Naš znanec pripoveduje, kako so jih deložirali iz nekdajnje Marijine kopelji na Prulah. Zjutraj so jim spravili borno pohištvo iz kabin in ga prepeljali v Mestni log. Družine so do pet

tednov prenočevale kar na prostem. Dež jih je pral včasih, da je bilo joj. Obljubljena posojila pa je mestna občina dajala v skopih obrokih. Brez jeze pripoveduje mož svojo ugotovitev: »Da, če bi mestna občina dala prej tisti denar, bi v treh tednih postavili hišice. Tako pa se je stvar zavlekla. Oh, da mi je dobiti kje še nekaj tisočakov, da bi vsaj za silo dovršil. Vidite, tukaj smo spali na prostem.« Mož pripoveduje, da v nekaterih sosednjih barakah spijo še večje družine v manjših prostorih. Povečini so to sami brezposelni. Podpora dobivajo sem in tja malenkostno, kakšnih 100 Din na deset dni. Nekateri sicer imajo delo, povsod pa je glad in beda. So tukaj ljudje, ki so včasih zavzemali ugodne položaje. Danes dele usodo Sibirijanov.

Stranišča ni skoraj nikjer, pri nobeni baraki. Za vso veliko naselbino pa je en sam vodovod. Šele pred kratkim je mestna občina dala postaviti tri žarnice v naselbino. Prej so ti naseljniki dostikrat v temi zašli. Mož pove: »Zena je včasih sem in tja ribala kje v mestu ponoči in sem jo spremil domov. S ceste pa nisva mogla videti, kje je naselbina in sva res zašla! Sedaj imamo vsaj te luči! Da bi si sami napeljali elektriko v stanovanja, ni misliti.«

S Sibirijani še govorimo, kako bi bilo dobro, če bi ti brezposelni delavci dobili vsaj kakšen kosček njive, da bi si na njem sami s svojim delom pridelali nekaj krompirja in fižola. Vrtniki pri barakah so majhni in zadoščajo komaj za zelenjavo. Letos je seveda še niso imeli. Tu v Mestnem logu so veliki travniki, ki ne donajajo lastnikom in mestni občini skoraj nič. Če bi jih dobili ti naseljenci vsaj nekaj v najem, bi jim bilo zelo pomagano. Lastnike naj bi mestna občina oškodovala za izgubljeno seno. Ampak to so zaenkrat samo še želje!

Za božič in praznike so dobri ljudje in mestna občina preskrbeli nekaj daril tem naseljenjem. »Da bi prišla kmalu velika noč! Morda se nas bodo ljudje zopet tedaj spomnili! Vidite sami, kako nujno smo potrebni podpor.« Mala deklica s svežim obrazkom in velikimi temnimi očmi verno poslušala, kaj govorijo starejši. Moj spremljevalec ji podari kovača. Deklica vsa srečna skoči v hišo in priteče zopet radostna ven: »Tako sem fletna, da sem dobila kovača!«

Ko sva se poslavljala, se je kadilo iz barak. Iz preluknjanih sten so kukale cevi gašperčkov, ne toliko zaradi gorkote, temveč ti gašperčki so najbolj priprava kuhinja, ki so si jo mogli stanovanjci omisliti. Ginjača nad vsa to revščino, nad tem globokim ponižanjem človeka, odideva iz naselbine. Zopet morava bresti čez luže, dokler se ne znajdeva na lepih, asfaltiranih tleh središča mesta. Iz gosposke hiše doni gramofon: »Augenblicklich bin ich so glücklich, so glücklich, wie noch nie...« Ironija!

Šahovski turnir lantovskih odsekov

Ljubljana, 11. januarja.

Veliko zanimanje, ki se je za šahoveko igro zlasti zadnje m. ece dvignilo do izrednega obsega, je izkoristila tudi zveza fantovskih odsekov. Za odseke svojega ljubljanskega okrožja je za organiziral poseben, svojevrsten šahovski turnir. Med seboj se bodo pomerili šahisti iz Sv. Petra in Sv. Jakoba v Ljubljani, dalje z Viča in Ježice ter naposled Trnovani, ki so postavili celo dvojno možnost. Vsač navedenih odsekov je med seboj izbral najboljši štiri šahiste, ki bodo zdaj na tem turnirju zasloplji odsek. Vseh igralcev je tedaj 24, ki so se večeraj dopoldne zbrali k prvemu kolu.

Turnir se bo odigral v enem mesecu. Vsako nedeljo dopoldne se bodo vsi igralci zbrali na drugem kraju. Včeraj so igrali v prosvetnem domu v Trnovem, prihodnje nedeljo bodo nadaljevali v prosvetnem domu pri Sv. Petru v Ljubljani. Turnir bo izvršen tako, da bo vsaka skupina igrala z vsemi ostalimi skupinami in sicer le prvi igralec skupine s prvimi igralcem druge skupine, drugi igralec z drugim itd. Turnir seveda zaradi tega nima značaja stroge prireditve, kakor se vrše drugod. Domesnjen je blaga igra ter tudi mednarodna šahovska pravila niso uveljavljena v polnem obsegu. Turnir ima biti priprava in poskus, kako zanesi plemenito šahovsko igro vsepovsod ter zanimanje zanjo poglobiti tudi med podeželskimi fanti. Zdej se bodo nekako izmerile sile, prireditelji pa bodo s tem pridobili dragocene skušnje za bodoče tovrstne šahovske prireditve, ki bodo brez dvoma v delovanje naših prosvetnih društev prinesle novega življenja.

Včeraj je bilo odigranih 48 partij, ker je vsak igralec igral z nasprotnikom dve partiji. Na prvem mestu stoji Sv. Jakob v Ljubljani, ki je izmed osmih dosegljivih točk dosegel 7. Drugo mesto drži Ježica s 6 in pol točkami, tretje mesto ima Trnovo (skupina I) s 6 točkami. Sv. Peter si je priboril 2 točki, Trnovo (skupina II) 1 in pol točke, Viča pa eno samo točko. Skupine so igrali sledeče: Sv. Peter — Ljubljana s Trnovim I, Ježica s Trnovim II, Sv. Jakob — Ljubljana z Vičem.

Pred pričetkom turnirja je spregovoril nekaj besedi o šahu g. Bogo Plenčar kot zastopnik Neke fantovskih odsekov. Vodja prireditve je g. Jonke, predsednik ljubljanskega fantovskega okrožja. Za zmagovalno skupino je kot darilo določen lep pokal.

Cerkev sv. Janeza Kapistrana v Belgradu

Belgrajski nadškof o belgrajski katoliški stolni cerkvi

(Od našega stalnega dopisnika)

Belgrad.

Prevzvišeni vladika dr. Rafael Rodić me je sprejel v svojem dvorcu ter se mi ljubeznivo stavil na razpolago, da mu v imenu čitalcev »Slovenca« elavim nekaj vprašanj na katera ej odgovoril s svojo skromno odkritostjo.

V prvi vrsti sem opozoril nadškofa, zakaj je bil sprejel načrt za katedralo, katerega je izdelal nemški arhitekt. Nadalje so izrazili nekateri nevoljo, da je bil sprejel tipičen nemški načrt brezdušnega monumentalnega zidovja, ki mora vplivati odbijajoče v sredini slovenske nežnosti.

Nadškof dr. Rodić je na to odgovoril, da bi tudi on sam osebno rajši imel, če bi bil sprejel bolj slovenski načrt, predložen od jugoslovanskega arhitekta. »Toda jaz nisem odločeval v tem vprašanju. Odbor za zidanje katedrale, v katerem so sedeli najodličnejši duhovni in laični predstavniki moje nadškofije, je v tem primeru postopal, kakor se postopa normalno. Razpisal je mednarodni natečaj za izdelavo načrtov. Vsega skupaj je odbor sprejel 129 različnih načrtov, med njimi jih je prišlo 70 iz Avstrije in Nemčije, torej od strani nemških arhitektov. Odbor se je že takrat čutil in tudi bolešno občutil, da se naši odlični domači arhitekti niso udeležili natečaja ter so se proti volji odbora izključili iz sodelovanja. Ocenjevalni odbor, v katerem so sedeli najodličnejši domači umetniki, katoliški kakor pravoslavni, je torej imel popolno svobodo, da izbira samo med načrti, ki so mu bili predloženi. Naglasiti moram, da so bili člani žirija tudi odlični pravoslavni profesorji tukajšnje tehnične fakultete. Po skrajno objektivnem in dolgotrajnem ocenjevanju se je žiri, ne jaz, odločil, da ponudi prvo nagrado nemškemu arhitektu Werzlerju iz Düsseldorfa, katerega načrt je bil tudi končno uveljavljen odobren za bodočo katedralo in katerega ste mogli videti po časopisju. Sicer pa lahko pristavim, da kljub ekskluzivnosti katedrale ne bo napravila takšnega vtisa, ako pomislimo, da bo stala pod kalemegdanski utrdami in sredi najmodernejšega dela mesta, tam, kjer se bo v prihodnjih letih zgradilo moderno pristanišče, nov velikanjski kolodvor z vsemi trgovskimi zgradbami, ki se običajno nanizajo okrog pristaniških in kolodvorskih naprav. Na drugi strani pa boste pritrili, da se dandanes ne gradi več v historijskem stilu. Lahko vas pomirim glede notranjščine, ki je lepa in res poduhovljena.«

Na moje vprašanje, zakaj je bilo izbrano ravno

Strašna Silvestrova noč ob morju

Silen orkan v luki Ist

Zagreb, 10. januarja.

Zagrebska »Hrvatska Straža« primaša sledeče poročilo o strahovitem orkanu, ki je na Silvestrovo noč divjal v Severni Dalmaciji.

V luki Ist je ležalo na starega leta dan povečanih šest motornih jadrnic. Z debelimi vrvmi so bile ladje privezane za štiri kamenite stebre, ki so stali v luki. Na Silvestrovo noč pa je prebivalce prebudila strašna burja, ki je zadivila nad luko. Okrog polnoči je bil orkan tako silovit, da kaj takega niti stari mornarji niso pomnili.

Ladjarji, boječ se za svoje ladje, so v orkanu planili iz hiš proti luki, da varujejo svoje edino premoženje, ladje. Sila viharja pa je med tem že izruvala enega od štirih stebrov, ki so držali ladje. Ladja je butala ob ladj. Mornarji so z nadčloveškim naporom začeli reševati svoje ladje. A med tem je burja izruvala še druge tri kamenite stebre. Črna tema, žvižg burje, škripanje konopcev in jarbor se

Splašeni konj v avtobus

Pojasnilo prizadetega.

Ljubljana, 10. januarja.

Dne 9. januarja 1932 smo v »Slovenec« št. 6 objavili poročilo pod naslovom »Splašeni konj v avtobus« o neozgodni na Dunajski cesti.

G. Joković Dobrovoj, državni mojster pri artiljerijskem polku v Ljubljani, v civilu in ne vojak, nas prosi, da priobčimo sledeči popravek, ker prvotno poročilo ni točno:

Dne 8. januarja t. l. okrog treh popoldne sem jeznil v civilu in ne v vojaški obleki, strogo držče se desne strani od mitnice na Dunajski cesti proti Ljubljani, konja, last topničarskega poročnika gospoda Jelčiča.

V istem času me je prehitel mestni avtobus, ki je vozil v isto smer in na isti strani ceste. Sofer mestnega avtobusa me je prehitel na popolnoma prosti, nad 12 metrov široki cesti na ta način, da jezdecu ni pustil niti pol metra proste ceste za kretje s konjem.

Konj, videč avtobus tik za sabo, je skočil s konja na levo zadnjem stegnu veliko zevajočo rano do kosti. Le z veliko težavo sem se izrinil izpod konja. Ki me je imel pod sabo.

Avtobus pa se pri sunku v konja ni nič pokvaril, ker je tresel v mehko mesno blazino na stegnu konja. Dejstvo je, ako bi bil vozil sofer s primerno brzino in ako je prehitel jezdeca, da bi se mu mogel izogniti na levo v takem loku ob po-

je mešalo z obupnimi krikli mornarjev, ki so v nevarnosti za lastno življenje poskakali v male čolne in v njih hiteli na ogrožene ladje, da jih rešijo. Tako so junaški mornarji rešili ladje in preprečili škodo, ki bi bila znašala sicer gotovo nad dva milijona dinarjev. Škoda pa vseno znaša nad 150.000 Din. Vihar je odnesel tudi eno streho. Smrtnih žrtev k sreči ni bilo, pač pa so bili trije mornarji ranjeni. Enega so odnesli v bolnišnico.

Po tej strašni noči je napačilo novo leto in nam pokazalo sliko razdejavanja. Kamenite stebre je pogoltnilo morje, obalo razrušilo. Mesto Ist ima 14 motornih jadrnic z bruto tenažo 3500 ton. Toda v zavarovano luko je mogoče spraviti le štiri ladje. Te ladje so edini vir dohodkov za prebivalce. Že sedaj prebivalstvo zelo trpi, ker je kriza povzročila, da od vseh 14 ladij more delovati le teh šest. Druge leže zavarovane brez posla in je oprema z njih pospravljena.

polnoma prosti, široki cesti, da ne bi moglo priti do karambola z jezdecem. Jezdecu pa izogib ni bil dan, ker se je držal strogo desne strani tist cestnega jarka. Cestni šoferski predpis pa točno pravi, da mora sofer, ako vidi preplašeno žival, brzino vožnje zmanjšati odnosno vozilo ustaviti, česar pa na žalost ni storil.

Prosimo najvljudneje vse očividce predmetnega prizora, da se javijo v pisarni g. dr. Viktorja Moro, odvetnika v Ljubljani, Gosposvetska cesta, v hiši kavarne Evropa, ker rabim radi povzročene mi velike škode priče na uveljavljenje svojih odškodninskih zahtev, radi pohabljenega konja, — Joković Dobrovoj, državni mojster pri art. polku v Ljubljani.

Pod vodo...

Pesnica prestopila bregove. — Promet med Ptujem in Slov. goricami pretrgan.

Maribor, 11. januarja.

Pesnica je v spodnjih delih nižje Sv. Bollenka prestopila bregove, tako da so vse prometne žile med Ptujem in Slov. goricami v smeri Sv. Lovrenca in Sv. Andraža v Slov. gorah tako za pešce kakor tudi navadna vozila pretrgane.

V bližini občine Mostje je Pesnica tako visoko prestopila svojo strugo, da je vodovje preplavilo okrajno cesto Ptuj—Sv. Lovrenca pol metra visoko, da je vsak promet pešcem, kolesarjem in kmetijskim vozovom onemogočen. Edino še težki avtomobili so kos premagovali oviro ter vzdrževali promet. Cele doline, njive in travniki so pod vodo. Ljudstvo se lahaja v težkem položaju ter je radi povodni hudo prizadeto

Ljubljana

Dobrodolna akademija v Unionu

v četrtek 14. januarja

Vstopnice za sedeže in stojišča so od danes naprej v predprodaji v Matični knjigarni na Kongresnem trgu. Cene od 40 Din navzdol do 10 Din, stojišča po 7 Din, dijaška po 5 Din.

Program dobrodelne akademije je prvovrsten. Pomožni operni orkester zaigra Weberovo uverturo k operi »Carostelec«, dalje Osterčev »Malo suito za orkester«, ki se bo ob tej priliki prvič javno izvajala, ter zelo interesantni Lajovec »Capriccio«. Naša odlična primadona ga. Zlata Gjurgjeva zapeje arijo Minke iz opere »Gorenjski slavček« in tri narodne pesmi iz zapiskov Stanka Vraza, ki jih je prekrasno priredil za koncertni orkester Niko Stritof. Posebno opozarjamo pri teh obdelavah na zanimiv klavirski part, ki ga bo igral g. Stritof sam.

Na koncertu Dobrodolne akademije poča zbor Glasbene Matice najnoveše delo p. H. Sattnerja »V kripti sv. Cecilije«, ki je napisano za tenor so-

lo (poje naš operni tenor g. Gostič), mešani zbor in orkester. To bo prva izvedba tega v vsakem oziru prvovrsnega dela.

Po odmoru zapoje Glasbena Matice vrsto naših lepih mešanih zborov in narodnih pesmi. Ta del koncerta je določen za svetovni radio-prenos. Ljubljanska postaja bo sprejemala koncertno izvajanje direktno v uniojski dvorani, odkoder se bo oddajalo nato v Zagreb, Zagreb pa dajal na Dunaj in ta v Zenevo. Z Zenevo pa je zvezanih 124 radio-postaj po celem svetu. Tako se bo prihodnji četrtič glasila slovenska umetna in narodna pesem v izvedbi Glasbene Matice in pod taktirko g. Polića po celem svetu. To bo naš prvi svetovni prenos po radiu.

Tudi to naj privabi obilo posetnikov v četrtek 14. t. m. v Union, poleg dejstva, da je Dobrodolna akademija strogo humanitarna in namenjena za podporo gluhojčim in bednim v Ljubljani.

○ Proračunska seja mestnega občinskega sveta. Danes ob 5 popoldne se vrši proračunska seja ljubljanske mestne občinske uprave. Na dnevnem redu so samo naznanila predsedstva in poročila o proračunu za l. 1932.

○ Prosvetno društvo Trnovo sporoča, da bo na VII. rednem prosvetnem večeru v sredo, dne 13. januarja, ob 8 zvečer v društvenem domu Karunova ul. 14 predaval msgr. Viktor Steska: Plastični spomeniki v Ljubljani. Predavanje bodo pojasnjevale številne skioptične slike. Vabimo!

○ Na Dunajski cesti nasproti Medijatorjeve hiše, je počila glavna plinska cev. Delavci mestne plinarne so imeli dovolj dela, da so prekopali zemljo tla do cevi ter potem počeno cev zamenjali z novo. Vsi delci niti niso pri prvem izkopu zadeli na cev, marveč so se zmotili za dober podrug meter. Kopati so morali znova. Zanimivo je, kako se izmenjava plinskih cevi izvrši. Izkopati morajo zemljo ne samo nad cevjo, ki je počila, marveč tudi na obeh koncih nekoliko metrov proč. Na obeh krajih nato zdravo cev izvrtajo ter skozi luknjice polože v cev poseben mehur, ki ga nato napolnijo z zrakom. Mehur se v cevi raztegne ter cev popolnoma zapre. Tako zaporo cev na obeh krajih v zdravih ceveh, da med izmenjavo počene cevi ne uhaja preveč plina.

○ Predavanje o »Gospodarskih razmerah pri nas pred 120 leti«. Ker je čes pred 120 leti čes Napoleonove Ilirije in po svojem značaju prav podobna današnjemu času gospodarske krize, bo to predavanje gotovo vsakogar zanimalo. Predavala bo zgodovinarica gospa dr. Melita Pivec-Stele v sredo dne 13. t. m. ob 20 v beli dvorani hotela Uniona.

○ Predavanje v »Pravniku«. Društvo »Pravnik« vabi na predavanje, ki bi v torek dne 12. januarja. Predaval bo gospod. namestnik višjega državnega tožila dr. Munda Avgust: »Procesualna vprašanja v stvareh žaljenja čisti«. Predavanje bo točno ob šestih popoldne na sodišču v Ljubljani, soba št. 79, in vabi k obilni udeležbi — odbor.

○ Gremij trgovcev naproša p. t. člane, da v čimvečjem številu poselijo dobrodelno akademijo, ki jo priredi na korist bolnikov in brezposelnikov mestna občina dne 14. t. m. v prostorih hotela Union. — Načelstvo.

○ Informativno predavanje o splošnem in skupnem davku na poslovni promet se vrši v Kranju drevi ob 8 v kavarni Narodnega doma. Predaval bo višji finančni svetnik g. Josip Mesetih. Ker je to predavanje velike važnosti, opozarjamo vse prizadete gospodarske kroge, posebno trgovce, industrijale, obrtnike in gostilničarje, da se tega predavanja udeležijo. — Načelstvo gremija trgovcev v Kranju.

○ O zemlji in rastlinstvu bo jutri ob 19 predaval v mineraloškem inštitutu univerze v okviru rednih predavanj podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva naš znan strokovnjak profesor univ. prof. g. dr. Karel Hinterlechner, kar bo zaradi svoje važnosti in zanimivosti k predavanju privabilo gotovo veliko množico poslušalcev. Vstopnine ni tudi za nečlane, a vsi odborniki naš predavanja gotovo udeležijo že zaradi važnega razgovora.

○ Nesreča v trgovini. Včeraj se je pripetila pri trdnici »Petovine« resna nesreča. 16 letna trgovka Danijela Cesar, stanujoča na Celovski cesti 53, je skladata na police škaflice. Polica pa se je podrla in Manijela je padla na tla. Zlomila si je levo ključno, tako, da je morala v bolnišnico.

○ Brivce zabedel brivca. V neki ljubljanski brivnici je prišlo včeraj okoli 11 dopoldne do

Maribor

V »hotelu Hohnjec« je živahen promet

Vsi poznamo mračno, z visokim zidom obdano poslopje v mariborski govorici kot »hotel Hohnjec« znano ter držeče se zgradbe okroglega sodišča v Sodni ulici in vsakega pasanta nekam neprijetno dirne pogled na ta zamrežena okna, za katerimi se odigrava tragično in žalostno življenje tisočev. Zidovje jetnišnice je v letu 1931 ločilo od svobode skupno 2964 oseb ter je to število napredovalo napram letu 1930 za 107 oseb. Radi preiskave je bilo pridržanih 922 oseb (leta 1930. — 864), kazni je nastopilo 1861 ljudi (leta 1930. — 1792). Od tega števila jih je dobavilo okroglo sodišče 792, okrajno 408, glavarstvo 496, carinarnice 96, dohodarsveno sodišče (monopolski prestopki) 55 in vojaško sodišče 11. Po deliktih so se delili prebivalci jetnišnice sledeče: Radi komunizma, žaljenja kralja, beračenja, prekoračenja meje, prepovedanega povratka, nasilja, žalitev uradnih oseb, političnih in aličnih deliktov je bilo v preiskavi 349, v kazni pa 854 oseb, radi umora, uboja in detomora na preiskavi 41, obsojenih 23, radi telesne poškodbe v preiskavi 21, kaznjencev 273, radi nemoralnih činov 8 v preiskavi, 26 kaznovanih, razbojnikov 8 v preiskavi, radi tatvite

prevare in goljufije v preiskavi 384, kaznjencev 443, radi požiga 7 v preiskavi in 6 obsojenih in radi raznih drugih deliktov 24 v preiskavi in 244 kaznjencev. Vseh prehranjevalnih dni je bilo v celotnem letu 929.548 in če računamo za osebo samo 10 Din prehranjevalnih stroškov dnevno, vidimo, da je to precej draga zadeva, imeti na hrani in stanovanju toliko oseb, pa jih povrh še oblačiti, skrbeti za zdravje, v prvi vrsti pa seveda za to, da ne pobegnejo. Največji naval na jetnišnico je bil pričelkom zime, ko nastopi na kmetih odmor od dela ter imajo fantje časa dovolj, da odseže svoje kazni; sodišče namreč upošteva ta dejstva ter dovoljuje po navadi odlok nastopa kazni do zime. V letu 1931 pa je bil naval tako hud, da je zmanjkalo prostora ter je vodstvo etalo pred resnim problemom pomanjkanja stanovanj. No tudi ta težava se je srečno prebrodila. Med stanovalci je bil najimennitnejši Rudolf Mchorko, ki si je izbral prostovoljno smrt namesto da bi počakal na obsodbo. Drugače pa je ta družba čisto pisana, vse močnejše policije zasledimo med njimi, katere je usoda ali lastna krivda izločila iz človeške družbe ter jih zakovala za te temne zidove.

○ K letošnji uprizoritvi »Lutke«. V nedeljo zvečer je bila letošnja premijera »Lutke«. lanskega letnega ocenila kot stvar, ki v državi v polni meri, razen v kolikor je treba upoštevati spremembo v zasedbi. Lancelot v Sancinovem prikazu se mi zdi verjetnejši ter adekvatnejši kakor lanskeletni Truhovčev. Samo tega ne vem, zakaj se takšne operatske stvari ponavljajo v dveh zaporednih sezonah. Ali res ni druge nemačjarske operetne robe nogo je to sicer melodiozno Audranovo delce?

○ Akademski kongregacija. Jutri v sredo ob običajni uri cerkveni sestanek. Sodali vjudno vabljeni.

○ SSK Maraton. Dne 20. t. m. pri Orlu redni občni zbor. Za članstvo je udeležba obvezna. — Danes ob pol 19 v bazenu mestnega kopališča trening za člane.

○ Občni zbor pekovske zadruge v Mariboru se vrši dne 20. t. m. v prostorih hotela Halbwild v Jurčičevi ulici.

○ Mariborska drama. V soboto se uprizori Kulundžičev »Škorpion«, znameniti groteska, ki je že ob svoji krstni predstavi v Zagrebu doživela velik uspeh. Mariborsko uprizoritev pripravljajo mladi nadarjeni režiser Hinko Tomašič. V glavni vlogi babice nastopi kot gost ga. Poldi Sturm-Menartova, bivša članica mariborskega in varazdinškega gledališča.

○ Dohodki mariborske carinarnice v preteklem letu. Mariborska carinarnica je imela v letu 1931 skupno Din 108.448.107,97 dohodkov in sicer za uvoženo blago Din 108.201.160,67 in za izvoženo blago Din 246.947,30. Največje dohodke izkazuje carinarnica za mesec april, ko so znašali za uvoženo blago Din 15.665.727,85, pri izvozu pa Din 30.314,25, najmanjše pa za mesec december in sicer uvoz Din 6.313.984,15 (7 milij. 334.546,30 leta 1930), izvoz pa Din 14.370,90 (32 tisoč 753,50 za leto 1930). V primeri s statistiko dohodkov iz leta 1930, so dohodki v letu 1931 znatno nazadovali in sicer za Din 13.140.487,43 pri uvozu in Din 127.017,20 pri izvozu. Skupno so znašali dohodki mariborske carinarnice v letu 1930 — 121.715.612,60 Din, od tega pri uvozu 121.314.648,10 Din, pri uvozu pa 373.954,50 Din.

○ Težave v trgovini radi uklenjenosti 10 parskega drobiža se prav posebno čutijo v pekarnah. Po ceniku znaša prodajna cena za kg črnega kruha 3,80 Din, prodaja se pa po večini v štrucah od pol kg, ki so najbolj priljubljene ter stanejo 1,90 Din. Sedaj pek ne sme zaračunati takšne štruce po 2 Din, 10 par tudi ne more vrniti, da bi jo dal za 1,75 Din — to mu zopet ne gre v račun. Iste težave so pri belem kruhu in prilozbe pekov kakor občinstva so na dnevnem redu, ter docela upravičene. Vsekakor bi bilo umestno dovoliti pekom, da se z večjo težo štruc in hlebcov regulira prodajna cena.

○ Vložitev davčnih prijav za rentnino v letu 1932. Opozarjamo na razglas davčne uprave o vložiti prijave o dohodkih, ki so podvrženi rentnini. Rok za prijave traja od 1. januarja do 15. februarja, zamudne prijave se kaznuje s 3%, če ne vložijo prijave še 8 dni po pismenem pozivu, pa z srditega spopada med dvema brivskima pomočnikoma. V tej borbi je brivski pomočnik Č. s škarnjami zabodel svojega tovariša 19 letnega Ivana Majstoroviča, stanujočega na Cankarjevem nabrežju 7, v desno stran trebuha. Povzročil mu je globoko in zelo nevarno rano. Majstorovič se sedaj zdravi v bolnišnici.

10% osnovnega davka. Rentnina se plača od dohodkov iz imovinskih predmetov in imovinskih pravic, ki niso zavezani zemljarini, zgradinari, pridobni, družbenemu niti uslužbenemu davku. Davčna osnova je faktični dohodek v letu 1931, davčno prijavo pa vložijo upniki, to je osebe, ki imajo pravico do dohodkov. Če prebiva upnik v inozemstvu, vložijo prijavo dolžnik, ki tudi plača davek mesto upnika. Davčni zavezanec mora v prijavi označiti, ali je samec, vdovec brez otrok, ali ločen in vpisati svojo starost. Podrobno sli o prijavi rentnine so zavezanecem na vpogled pri pristojnih občinah, odnosno davčnih uradih.

○ Ni ga dneva brez ločitve... V starosti 77 let je umrla zasebnica Alojzija Florijan, Slovenska ulica 40. Pogreb blage rajke bo danes v torek ob 15 iz mrtnišnice na mestno pokopališče v Pobrežju. Bodi ji zemljica lahka!

○ Iznašiljive glave: tračnice mesto travverz. Čudno zgodbijo je obravnavalo včeraj mariborsko okrogno sodišče. Štefan Lipovič si je gradil v Podturnu v Prekmurju novo hišo, pri kateri bi rabil travzerje. Ob tej priliki ga je spomnil Nikolaj Markovič, njegov sosed, da bi se mesto travzer ravno tako obnesle železniške tračnice od ozkotirne železnice. Ponudil se je da mu on tračnice preskrbi za 200 Din Lipovič je ponudbo sprejel in Markovič se je odpeljal v družbi bratov Jurija in Mihaela Preksavca in Martina Beloviča v čolnu po Muri do »Murske šume«, kjer ima Našička lesna industrija svoje podjetje ter ozkotirno železnico. Enostavno so odvisi s tira primerno količino tračnic v vrednosti 1600 Din ter jih spravili po Muri nazaj v Podturn. Tatovom so prišli orožniki na sled in včeraj so se zagovarjali pred malim senatom v Mariboru, valeč krivdo drug na drugega. Največ uspeha je imel s svojim zagovorom se Lipovič, ki je izjavil, da je tračnice kupil od Markoviča, ker ni vedel, da so ukradene; otkojen je bil na 3 mesece strogega zapora pogojno na 5 let, vsi ostali bodo po morali zares sedeli in sicer Belovič 2 meseca strogega zapora, brata Preksavca in Markoviča pa 3 mesece strogega zapora in vsi še 2 leti izgube častne pravice.

○ S konjem v avto. Na oglu Gledališke in Slovenske ulice se je snovi v prvem mraku dogodil karambol, ki bo imel še posledice pred raznimi instancami. Zaletelet sta se skupaj izvošček in avtomobil in sicer je butnil izvošček v desna vrata avtomobila ter razbil šipe. Hujše nesreče pa ni bilo, dasi je vrgel udarec konja po tleh. Oba prizadeta valita krivdo drug na drugega, izvošček pravi, da avto ni dajal znaka s hupo, avtomobilist pa, da je izvošček preneglo privozil.

○ Policijska kronika beleži 1 aretacijo in sicer so spravili pod ključ Stefana G. radi prepovedane nošnje otkoja, prijavi je bilo 8 in to radi žaljenja policijskih organov, prenegle vožnje, pretepa, v katerem so bili zapleteni Franc K. in brata Jožef ter Konrad K., 2 radi prekoračenja policijske ure in ena radi nerazsvetljenega avtomobila.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Torek, 12. januarja ob 20: »VIKTORIJA IN NJEN HUZAR«. Ab. B.

Sreda, 13. januarja: Zaprti.

Četrtek, 14. januarja ob 20: »ZENTEV«. Ab. D.

Naše dijaštvo

Tovarišice pevke! V sredo 13. jan. bo zopet redna pevska vaja ženskega akad. pevskega zbora, točno ob 19 v balkonski dvorani na univerzi. Priidite vse! — Odbor.

Kulturni obzornik

ZA CERKVENO EDINOST.

Eden izmed najbolj navdušenih glasnikov cerkvene edinstva je list »Kraljestvo božje«, ki ga pod spretnim uredništvom gosp. univerzitetnega profesorja, prelata dr. Grivca, že čisto leto izdaja Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. Lanski letnik je dostojno zaključila števila, ki je prijatelj slovenske nabožnosti posebno razveselila po opisu starodavne Marijine božje poli v Hostynu na Moravskem. V 1. številki letnika 1932 pa najdemo izredno zanimivo poročilo profesorja dr. Kovarčiča o Pripravah za Slovesno beatifikacijo. Preizkusil je tudi članek, ki nam, pojasnjen po nazorni boljševiški karikaturi, predločuje srčni boljševikov proti rimskemu papežu. Dobro pravi urednik k temu, da zramotilni napadi boljševizma na papeža le »po-trijajo brezbožnosti v veri, da je papež za Bogom in Kristusom najbolj nevaren naciot boljševizma. Verski Rusi pa tem lajejeje spoznavajo blagodejno moč katoliške cerkve pod poglavstvom rimskega papeža, kakor je že večkrat strokovnjak in lepo izjavil ruski učenjak Struve. Boljševiki nehoti podirajo vzhodne predsodke proti papežu in katoličanstvu. — »Kraljestvo božje« slejko prej tudi nujna širok pogled na vse dogodke verskega in cerkvenega značaja na Vzhodu, tako da se Slovenci po zaslugi tega lista ponamaka lahko s tem, da noben narod ni o gibanju in stanju krščanstva na Vzhodu tako poučen kot naš. Izvemo med drugim, da je razen »rbske pravoslavne cerkve tudi grška dobila svojo ustavo; albanska pravoslavna cerkev je dobila avtokefalijo (samostojnost). Apostolstvo sv. Cirila in Metoda je tudi izdalo Govore o cerkveni edinstvi, ki bodo našim duhovnim pastirjem zelo služili.

»Kraljestvo božje« se narača pri Upravištvu v Ljubljani, Napoleonov trg 1, stape pa letno

12 Din. Velikega pospeševalca prave krščanske nabožnosti v duhu slovansva zelo priporočamo!

FRAN KSAVER MEŠKO: ČRTICE.

(Cirilova knjižnica, 68 zvezek. Tisk in zaloga ti-skarne sv. Cirila v Mariboru. 1931. Strani 160.)

Ogromno je Meškovo literarno delo. In svoj-sveno je, samo in čisto njegovo, z vso njegovo značilnostjo v umetniškem in življenjskem oziru. Zato bo ostalo in obstalo in kadar bo kdorkoli izmed naših ljudi v gotovem življenjskem razdobju ali položaju, vedno bo takrat z veseljem vzel v roko Meškovo knjigo in se potopil vanjo. In ko jo bo zopet del iz roke in se zamislil in začustvoval ob njej, mu bo toplo in svetlo došlo pri srcu in iz vse svoje duše se bo hvalečno spomnil pisatelja in v mislih, vseh dobrih in neznih, splošnih, bo pomnil po njegovi poti... In zopet bo močnejši z vso to lepoto za one dni, ko bo okrog njega samo vrvež vsakdanjosti ter malenkostne človeške borbe in zlobe. In če bo takrat ravno praznik — koliko res iskrenih voščil bo čutilo njegovo areal! Da bi jih naš Meško se mnogo in prav srečnih in še mnogo let preživel med nami.

Cirilova tiskarna v Mariboru izdaja v svoji Cirilovi knjižnici vsakovrstne stvari. Ob tej priliki pa moramo zanj povalno omeniti, da je — kakor bi bila njena naloga v prvi vrsti — poslala s svojega stajarskega centra v slovenski svet delo, ki ima kot zastopnik obdarskega dela naše domovine še v tem svojo posebno ceno in je ravno na ta način le del naše zemlje dostojno predstavila.

Izbrane črtice, ki jih že poznamo, so zadnji čas izhajale v poznatim »Slov. gospodarju« v Mariboru, sedaj pa so izšle v lični zbirki. Ravno v današnjih težavnih dneh jih bo marsikdo vzel rad v roko in čital z vsem notranjim veseljem. In laže mu bo, saj govore toliko o aplošem človeškem trpljenju, ki so ga bili deležni vsi časi, čeprav nekateri se v prav posebno obilni meri, kakor Kristosovi časi (»Marija Magdalena«), protestantska doba (»Drama iz davnih dni«), čas kuge 1645 v

Ptuju in okolici (»Črna smrt«), ki nam jih pisatelj posebej obdeluje poleg brezčasovne »Njive« in k vsemu trpljenju doda še lepo ozadje svojega destinstva in mladostnih let v »Slovenskih goricah«, kakor nalašč za božične praznike, ko tako radi pomoramo i v svoje rodne domove i v svoja destinska leta.

Poleg tega je zbirka razveseljiv znak, da se pisatelj vrača zadnje čase zopet vse bolj v svojo ožjo domovino, ki ga je v mladosti tako oplojila. Ko so ga krute pesti, ki so bolele in se bole toliko naših ljudi, pregnale iz njegove druge domovine v Korotanu in ko sedaj službuje pod goro Urško, mu uhajajo misli nazaj v dve smeri: Korosko in slovensko gorisko! Da bi bile kmalu kaj bolj razveseljive tam za Peco! si predvsem želi gosp. pisatelj.

Ker so zalogo njegovih spisov njegovi častilci in prijatelji se ponovno izčrpali, upamo od njih isto o njegovi najnovejši zbirki, ki je dostojen cvet v krasnem vencu njegovih del, za katerega naj ne bodo še kmalu potrpane vse rože. Anton Oven.

REORGANIZACIJA KATOLIŠKEGA TISKA V SARAJEVSKI NADKOFIJI.

V »Kat. Tjedniku« je nadškof dr. Sarić napovedal reorganizacijo katoliškega tiska v sarajevski nadškofiji. Ob priliki zlatega jubileja vrh-bosanske diieceze je bila ustanovljena v Sarajevu akademija »Regina Apostolorum« s poglavitnim namenom, da skrbí za dober tisk. Predsednik akademije je kanonik Marko Alaupović, tajnik pa dr. Čedomir Čekada, ravnatelj nadškofjske tiskarne. »Vrhbosna« naj postane moderen mesečnik za duhovnike. (Urednik dr. Đuro Gračanin). Katoliški Tjednik ostane kot glasilo Katoliške Akcije tednik (urednik dr. Čekada). Po novem letu prične izhajati ilustrirani »Katoliški Svijet« pod uredništvom dr. Antona Livajušića.

Otrok v predšolski dobi. Spisal otroški zdravnik dr. B. Dragaš. Založila Družba sv. Mohorja v

Celju. Natisnila Mohorjeva tiskarna r. z. z. o. z. v Celju. (Mohorjeve knjižnice 47. zvezek.) Str. 276. Cena za ude: broš. izv. 33 Din, v platno vez. 42 Din, za neude: broš. 44 Din, vez. 56 Din. — Pričujočo knjigo bi prav za prav lahko nazvali: telesna in duševna higiena otroka od 1. do 7. leta. To knjigo je narekovala avtorju lastna skušnja in časovna potreba. Otroci v predšolski dobi je tisto drevesce, ki začne bujno pogajati svoje mladice iz telesnih sil in iz duševnih zmognosti. Koliko starši, ki niso poučeni, lahko zakrive ob najbolj ljubljenem otroku; zakrive ob njegovem telesnem razvoju in ob duševni rasti. Zato smo prepričani, da bo ta knjiga kakor vsakdanji kruh za vse starše, ki imajo otroke v tej dobi razvoja. Če le na kratko označimo vsebino knjige, bo lahko vsaka mati spoznala, kako važna in praktična da je. Avtor govori najprej o razvoju in ustroju duše in telesa predšolskega otroka. Prav vse obravnava: težo, rasi, krvotok, govor, jecljanje, o seksualni higieni otroka itd. Od tod preide k prehrani, navaja napake, nered, uči kaj in kako naj jede, da bodo zdravi in dostojni. Potem opisuje otrokovo obleko, sobo, posteljo; govori o zdravstvenem vzgojstovju (igrače, risanje, slikanje) in daje nasvete za neposlušne, za nervozne otroke. Tudi letovišcem posveča svoje poglavje in razpravlja o kaznih, tudi o trpinčenju otroka. Važna so zadnja poglavja o prvi pomoči in o domači lekarni. Celotno zvezo dnevnega reda za takega otroka je pridoznan. Zveza samo to, površno povzete razprave v knjigi dovolj dokazujejo njeno potrebnost in praktičnost. Pa je še posebno hvale vredno, da je knjiga napisana brez zvite učenosti; preprosta je, jasna, za vsako mater lahko umiljiva. Če se omeni-mo, da je v knjigi krog 40 podob, ki so večinoma ročne risbe in so jasna pomazoritev koristnih navodil pri vzgoji, potem je razlogov dovolj, da ja ne bo zlepa skrbne matere, ki ne bi egla po tej knjigi. — Oprema, papir in tisk, vse to je tudi kar odlično. Knjigo dobite pri založnici (Družba sv. Mohorja v Celju) in po vseh knjigarnah.

Ob krizi francoske vlade

1. Andre Tardieu, poljedelski minister, ki ga označujejo za naslednika umrlega vojnega ministra Maginot-a. — 2. Predsednik vlada Laval, ki se je baje odločil, da sam prevzame vodstvo zunanje politike. — 3. Aristide Briand, zunanji minister, ki je podal ostavko »iz zdravstvenih razlogov«.

Ko je Briand l. 1924. po padcu levičarske Heriot-ove vlade prevzel zunanje ministrstvo v vladi »narodne sloga« g. Poincaré-ja, so ga njegovi somišljeniki, radikalni socialisti hoteli izključiti iz stranke. Na kongresu stranke pa so ugotovili, da Briand že 20 let ni plačal članarine. Izključil se je torej sam in predlog njegovih nasprotnikov je postal brezpredmeten. Od takrat pa do danes je Briand neprestano voditelj zunanje politike Francije.

Strahotni prizori na Donavi

Motorni čoln, ki prevaža ljudi čez Donavo in ki je pritrjen na železni kabel, je začel v veliko nevarnost. Na čolnu je bilo nad 20 potnikov, med njimi več otrok. Sredi Donave, ki je zelo narasla, se je nenadoma utrgala železna vrvi, s katero je bil čoln pritrjen na kabel. Valovi so zgrabili čoln in ga s strahovito hitrostjo gnali proti mostu. Vlačilni parnik »Krems«, ki se je nahajal v bližini, je takoj hitel čolnu na pomoč in se mu je posrečilo, preprečiti, da čoln ni zadel v mostni podpornik. Parnik je nato privlekel motorni čoln v pristanišče. Medtem so se na čolnu odigrali strahoviti prizori. Zene in otroci so obupno kričali in le z velikim naporom se je par razsodnim močem posrečilo, da so večino potnikov zadržali pred prenehanjem skokom v vodo.

Svoboda... Za temi omreženimi in zastraženimi vratni je zaprt voditelj in probuditelj indijskega naroda in njegovi najzvestejši prijatelji in prvaki.

16letna voditeljica ponarejevalske tolpe

Policija je v Schildowu pri Berlinu odkrila delavnico, v kateri so ponarejali nemške marke. Pri tem se ji je posrečilo prijeti eno najbolj nevarnih ponarejevalskih tolpe. Voditeljica te tolpe je bilo 16letno dekle. Aretiranci so vse priznali. Gre za nekega Alfreda Bartla, njegovega prijatelja Leona Katarzinskega in njegovi dve sestrji, od katerih je ena poročena. Za ponarejanje mark potrebni stroji so bili skriti v stanovanju Katarzinskega. Oče Katarzinskega in njegovih sester, cestni delavec, ni imel niti pojma, kaj počenjajo njegovi otroci. Ko je odšel na delo, so pričeli fabricirati denar. Ženske spočetka niso sodelovale, ko pa so nekoč prijeli Bartla, je prevzela vodstvo 16letna Stefanija Katarzinska.

Papeški orientalni institut v Rimu

Je začetkom tega šolskega leta spremenil predsedstvo. Znani poznavalec ruskih razmer in predsednik Komisije za Rusijo škof Michel d'Herbigny je odstopil kot predsednik Orientalnega Instituta, ker se bo popolnoma posvetil ruskim zadevam. Za novega predsednika je imenovan profesor P. Emil Herman, po narodnosti Francoz iz Aix-la Chapelle. Ugledni učenjak predava na Institutu že več let vzhodno pravo.

Metropolit grof Andrej Šeptickij

Je, kakor smo že poročali, v začetku oktobra 1931, težko bolet, tako da je bila njegova okoličina v velikih skrbih. Konec novembra se je začel bolnikovo stanje počasi obračati na bolje. Metropolit mora sicer še ležati v postelji, toda njegovo zdravstveno stanje se redno zboljšuje in zdravniki upajo, da se bo zdravje visokemu bolniku, za katerega s strahom goreče moli ves ukrajinski narod, popravilo.

Strašen zločin mladega fant

Aprila meseca preteklega leta je v bližini Gallipolisa v državi Ohio do tal pogorela kočja James Whiteja. White in njegovih sedem otrok je pri tem zgorelo. Že takrat so sklepali po gotovih znakih, da je bil izvršen zločin. Sedaj pa je, kakor poročajo listi, neki mlad fant, gojenec obrtne šole v Lancastru (Ohio), na katerega je padel sum šerifa, prostodušno in brez vsakih znakov kesanja, priznal, da je svoj čas zažgal kočjo Whiteja, katerega je smrtno sovražil. »Jezem sem bil nanj,« je izjavil fant, »in smatral sem za najboljši način, da se ga iznebim, če on in njegova družina zgore.« Da bi se mu strašna nakana gotovo posrečila, je, preden je ponoči kočjo zažgal, z močnimi tramovi zastavil vrata in okna, tako da se njegove žrtve niso mogle rešiti. Na pogorišču je ostal, dokler niso prenehali klicati Whiteja in njegovih otrok. Od cele družine so pozneje našli samo zglajenele kosti.

Plaz zasul rudnik

Linč, 10. jan. V noči od petka na soboto je rudnik v Sarsteinu, kjer pridobivajo kreda in ki je last komanditne družbe Ramsauer, zadela huda nesreča. Zrhljajana vsled deževja in tavanja snega se je vdrla plast zemlje in zasula dnevni kop, v katerem se nahajajo zaloge krede. Nad rudnikom leži sedaj mnogo tisočev kubičnih metrov zemlje in bodo več let mogli pridobivati le neznamen del dosedanje množine krede. Plaz je uničil tudi veliki vodni bazen, kjer so čistili kreda. Ker se je nesreča zgodila ponoči, ni človeških žrtev. Zaradi nesreče je ostalo 100 delavcev brez dela.

„Prijatelj ponesrečenih mornarjev“ Robinson na „Svinjskem otoku“

Neobljudeno otočje Crozet leži v Indijskem oceanu približno na sredini odseka Sydney—Capstadt velike pomorske proge Evropa—Afrika—Avstralija. Najbližja naselbina, francosko otočje Kerguelen, je oddaljeno skoraj tisoč kilometrov. Toda Avstralija, lastnica Crozetove skupine, je zgradila leta 1900 na tako zvanem »Svinjskem otoku« dve baraki za ponesrečene mornarje. Ena je namenjena čuvaju, druga pa skladišču živil, zdravil in obleke.

Poseben parnik »Pomožnega društva za brodolome« obnovi enkrat letno zalogo. Otočje je dobilo ime po praščih, ki jih je izkreal okoli leta 1800 britski kapitan Distance. Našli so dosti hrane v grmovju na otoku, niso imeli nobenih sovražnikov in se tako hitro pomnožili, da je nastala označba »Svinjski otok«. Kitolovci, ki so okoli leta 1850 slučajno zahajali na otok, so nekoliko razredčili prašičje črede. A kljub temu še vedno dobi čuvaj dosti pečenke, če ima puško. »Pomožno društvo« čuvaju ponuja veliko plačo, ki znaša skoraj 300 tisoč naših dinarjev letno. Ponuja mu semena za vrt in koze za mleko. Prav za prav nima čuvaj nobenega posla, razen kadar mora priskočiti na pomoč ponesrečenim mornarjem. Taki dogodki so pa redki. A kljub temu je skladišče že dolga leta brez paznika. Nihče ne mara vsaj za leto dni postati Robinson. Američan Hardy je bil prvi paznik. Nastopil je službo leta 1901 in od kraja podpisal pogodbo samo za eno leto. A nikoli več ni zapustil »Svinjskega otoka«: čuval ga je 23 let, dokler ni umrl 63 let star.

Nihče ni poznal preteklosti tega moža. Če mu je enkrat na leto pripeljal parnik pošto, je vedno vrgel Hardy vsa pisma v ogenj, ne da bi jih odprl. Zato je pisal dnevnik in nabiral morsko kamenje. Zapustil je velik kup kamenitih vzorcev, ki bodo morebiti utegnili zanimati mineraloge. Od majnika do decembra je

skrit »Svinjski otok« pod snegom. Ocean nakopiči ob njem ledene hribe. V tem času vlada viharno megleno vreme. Zato večkrat čitamo v Hardyjevem dnevniku otožne vrstice: »Neprodirna megla vztraja že 42 dni zaporedoma. Neprenehoma slišim grmenje ledenih hribov, ki se drobijo ob čerch. Nespečnost me muči. Tako sem sam. Kmalu bom star 62 let.« Kitolovci so našli Hardyjevo telo šele več mesecev po smrti. Pokopali so ga. Prihodnja ladja je prinesla bakreno ploščo z napisom: »Tu počiva slejkoprej sam Richard Hardy, ki je bil prijatelj ponesrečenim mornarjem.« To je bilo leta 1924. Prihodnje leto ni bilo nikogar, ki bi hotel oditi na »Svinjski otok«. Pozneje se je zgledil v društveni pisarni nov kandidat, mlad, a hudo zdelan Nemec. Ni maral povedati svojega imena in so ga zapisali kot »paznika X«. Nemec ni spregovoril niti besedice na poti od Avstralije do otoka. Ko so ga izkrcali, je prevzel skladišča, podpisal potrdilo o prejemu in molče stisnil roke mornarjem, ki so ga v čolnu pripeljali na otok. Zopet je poteklo leto dni. Ko je dospela ladja na otok, niso našli čuvaja v stanovanjski baraki. A na Hardyjevem grobu je ležal okostnjak in objemal bakreno ploščo. Nihče ne ve, kako je umrl drugi paznik. Mornarji so našli v njegovem stanovanju več praznih steklenih cevč z napisom »Morfij« in zarjavelo brizgalico. To je bilo leta 1925. Od tedaj zopet ni na otoku nobenega paznika. Sydneyjsko društvo za pomoč brodolomcem še vedno objavlja v daljših presledkih v dnevnem tisku, da išče čuvaja za »Svinjski otok«. Mora biti po možnosti samo 30—40 let star, veče veslanja, pomorskih signalov, zasilne uporabe obvez in zdravil ter vsaj deloma angleščine. A nihče se ne oglasi, dasi imajo v Avstraliji kakor povsod dosti brezposelnih.

Misionarji na delu. Naša slika nam predstavlja kapucinskega očeta kot ranocelnika. V osvobodilnem boju indijskega naroda je ponovno prišlo do spopadov. Ker Indijcem primanjkuje zdravnikov, pomagajo misionarji.

Otroci se žogali z ročno granafo

Smrtonosna najdba v potoku. — Strašna eksplozija med otročjo igro. — Trije otroci mrtvi.

Solenau in okolica sta pod vtisom strašne nesreče, ki je zahtevala smrtno žrtev treh otrok. V soboto popoldne so se igrali trije otroci v starosti od sedem do devet let pri potoku Piesting. Med igro so zapazili, da nekaj moli iz peska, ki ga je pokrivala plitva voda. Potegnili so iz peska neki železni predmet in se začeli z njim žogati. Nenadoma je pretresel zrak silen pok. Dvignil se je rumenkast gost dim. Takoj so prihiteli ljudje iz bližnjih hiš gledat, kaj se je zgodilo. Nudil se jim je grozen prizor. Vsi trije otroci so ležali nezavestni v velikih mlakah krvi. Njihove poškodbe so bile naravnost strahotne. Prepeljali so jih takoj v bolnišnico. Vendar je bila vsaka pomoč zaman. Vsi trije otroci so podlegli strašnim poškodbam.

Pri gledališki blagajni: »Komad, ki ga daje mo danes, ni za tebe, fanetik. Za to si še premajhen!«

»Saj mi daste lahko mesto v prvi vrsti.«

Z mostom in vozom v globino

V petek se je peljal neki voznik s težko naloženim vozom, v katerega sta bila vprežena dva vola, čez most nad reko Aurach pri vasi Reindlmühle na Gornjem Avstrijskem. Vsled prevlelike teže tovora se je most vdrl in voz je z vprego vred padel v precej globoko strugo reke. Vozniku se je posrečilo, da se je v zadnjem hipu rešil. Vola sta utonila, voz in tovor pa je narasla reka odnesla.

K znanemu slikarju pride nadebudni moderni slikarski umetnik in mu pokaže svoje najnovejše delo.

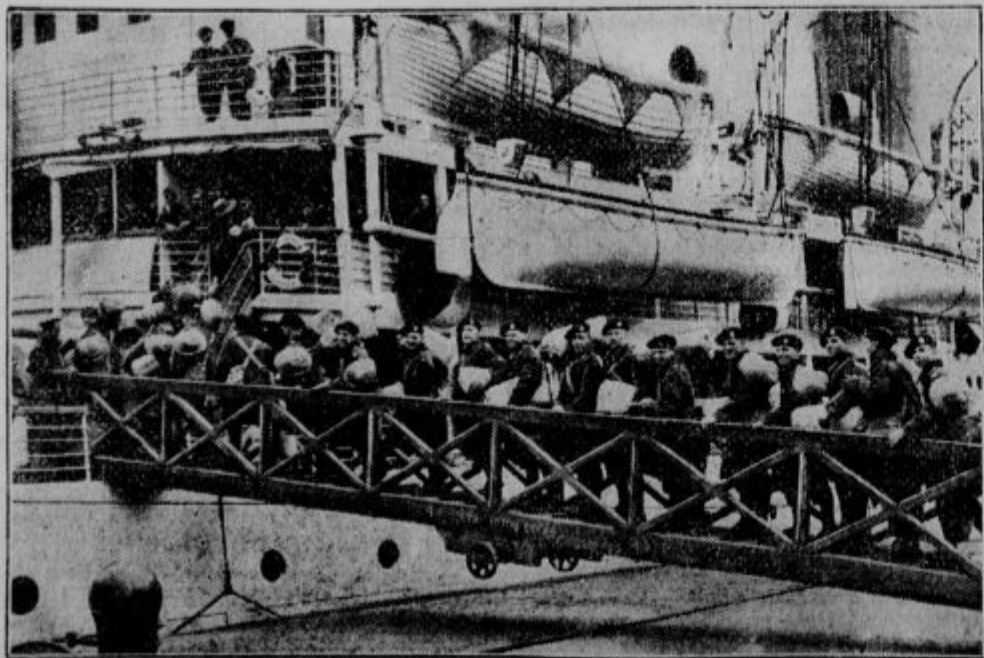
»Moje najnovejše delo, mojster: Propad svetla.«

Mojster: »Res, prava katastrofa!«

Na ulici je usmiljen gospod srečal starejšo ženo, ki je vozila slabo oblečenega moža in prosila milodare. Gospod da dva dinarja in reče: »Ubogaa žena! Ali ves dan tako vozite moža?«

»O, ne, se menjava, dopoldne vozim jaz njega, popoldne on mene.«

Trije trgovci sedijo v gostilni. Vzdihne prvi: »Ah, da...!«
Pritrdi drugi: »Tja, tja...!«
Vzklikne tretji: »Samo še eno besedo o trgovini in takoj zapustim družbo!«

Za pomirjenje Indije pošilja Anglija nove čete v to svobodo željno deželo.

Rodbina japonskega ministrskega predsednika, ki je po atentatu na cesarja Hirokito moral odstopiti.

Franco Veber:

GLAS IN TELO

O načelnih osnovah moje polkusne študije v radiu

V našem radiju prijemamo posebne tedenske polkuse, ki naj bi pomagali odločiti vprašanje, ali in v koliki meri in na katerih posebnih poljih smemo človeški glas nazivati več ali manj značilen znak za različne telesne in duševne posebnosti človeka. In ker se vedno dobivam ustna in pisarna vprašanja, v čem naj bo bistvo in namen teh polkusov, naj mi bo dovoljeno, da to svoje delo še podrobneje utemeljim in pojasnim. Najprej pa hočem v kratkih potezih opisati neko temeljno načelo, ki ga bo vsak rad takoj priznal in ki daje tudi vsem polkusom te vrste prvo pobudo in prvo oporo.

Zveza med človekovo telesnostjo in duševnostjo

To načelo izpoveduje prvič dejstvo, da je človek telesno in duševno bitje in da zato človeškega biva se zdaleka ni izčrpal tisti, ki bi pripisoval človeku samo vse to, kar na njem na pr. vidi, tipa, vona, sliši ali kakoli drugače le na zunaj zaznava. Pravo bistvo človeka se pričanja šele z vsem tem, kar se ne da več ne videti ne tipati ne slišati, temveč le neposredno doživeti. Naše načelo govori tako o dvojni, vnanje-telesni in notranje-duševni strani vsakega človeškega bitja. To načelo pa gre še dalje in pravi, da sta ti dve strani človeške narave, sami po sebi vzeli, pač kot noč in dan druga od druge različni in vendar, po svojih medsebojnih odnosih, zopet enako bistveno druga po drugi določeni. Tako je na pr. veselje ali žalost, ki jo sam doživlja, zares nekaj nepopolnoma drugačnega nego vse to, kar vidi kdo na tvojem obrazu, ko se veseli ali žalosti. Ali na drugi strani vendar vsi vemo, da bi bil mnogokrat tudi obraz človeka drugačen, če bi doživel žalost in ne veselja ali če bi doživel veselje in ne žalosti. Kakor je torej resnično, da je človeška narava dvojna, vnanje-telesna in notranje-duševna, je vendar enako resnično, da sta ti dve strani človeka še v medsebojni dejanski zvezi. Bistvo te zveze lahko vsaj na splošno takole določimo: zakonitim spremembam izvestne človeške telesnosti sledi enako zakonite spremembe pristojne človeške duševnosti in obratno. Vem, da nahajamo spremembe na telesu, ki nimajo opravka z nikakimi vzporednimi duševnimi spremembami; vsakdo padajo sem telesne spremembe, ki ne posegajo v naš živčni ustroj. Enako vem ali vsaj priznavam, da nahajamo tudi duševne spremembe, ki nimajo opravka z nikakimi vzporednimi telesnimi spremembami; nahajamo na pr. spremembe v duhovnem življenju, ki jim ne moremo prirediti nikakih vzporednih telesnih sprememb. Toda v oni splošnosti, kakor sem omenjeno dejansko medsebojno zvezo med našo telesnostjo in našo duševnostjo gori doloci, ta zveza brez dvoma velja in je obenem edini pogoj za kakršnekoli notranje ali duševne slike med človekom in človekom.

Odkod naj sploh vemo, da se naš bližnji zdaj veseli ali žalosti, če ne tako, da vidimo na njem take ali drugače vnanje poteze, da slišimo iz njegovih ust take ali drugače glasove ter cele besede, skratka: da se najprej uverimo o trenutni vnanje-telesni posebnosti njegovega celotnega biva. Morda smo za veselje svojega bližnjega po kom tretjem izvedeli. Ali tudi od njega smo mogli to izvedeti samo po tem, kar smo iz njegovih ust le vnanje slišali, in tudi on je mogel veselje našega bližnjega doživeti samo po tem, kar je bil na njem le vnanje zaznal. Saj je ena temeljnih značajev vsake duševnosti vprav v tem, da jo more neposredno zaznavati samo tisti, ki jo sam ima in kolikor jo sam ima, a nihče drugi. Na pr. za veselje moremo neposredno vedeti samo tedaj in toliko, ko in kolikor se sami veselimo. Ali pa se veseli kdo drugi, moremo samo posredno, samo tako vedeti, da zaznamo izvestne spremembe na njegovi vnanosti, ki sama seveda ni nobeno veselje, pa vendar — priča za veselje. Če bi torej ne veljalo naše posebno načelo, da sta obe strani človeške narave, vnanje-telesna in notranje-duševna, še v tesni medsebojni zvezi, tedaj bi bil sploh vsak poseben, recimo socialni ali kakorkoli drugače usmerjeni etik človeka s človekom že naprej nemogoč. Vsi pa vemo, da temu ni tako. Dasi tuje duševnosti ne moremo neposredno dojemati, nam je vendar vprav tuja duševnost v nešteli primerih in to takorekoč od dneva do dneva povedi, da govorimo zdaj o prijatelju zdaj o sovražniku, da ljubimo ali sovražimo ter spoštujemo ali zaničujemo, da prostimo ali zahtevamo, da gojimo posebne stike s tem človekom ter jih zaviramo z drugim itd. Že nebagljani otrok ugotavlja, ali se njegova mati veseli ali žalosti, ali se ga raduje ali se morda nad njim huduje; seveda je tudi otroku samo materina taka ali drugačna vnanost povod, da vidi obenem tako ali drugače njeno notranost. In kar je takim potom postalo temeljno načelo sem spadalnega vedenja ter nevsakdanjega življenja samega, to je povsem umevno postalo enaka temeljna opora tudi pristojnemu znanstvenemu prizadevanju. Kakor je že naše življenje samo zgrajeno na nepobitnem dejstvu, da odgovarja določeni vnanji telesnosti človeka enako določena njegova notranja duševnost, tako si je tudi znanost že od nekdaj zastavila nalogo, da se s svojo stvarni prouči to važno zvezo in določi njene zakone.

Veda o tej svojevrstni zvezi

Kakor na drugih poljih, tako je tudi tu sem spadajoče razmerje med dejanskim življenjem in naknadnim znanstvenim raziskovanjem sledeče: kar je v življenju resnično le neka trenutna prilika in neobhodno sredstvo, to dobiva v znanosti obliko zakona in dostojanstvo namena. Omenjena zveza med vnanjo telesnostjo in notranjo duševnostjo ali, kratko rečeno, med telesom in dušo je v dejanskem življenju samo pogoj in povod, da se pojavijo tudi najrazličnejši družabni ter socialni stiki med človekom in človekom; znanost pa se zanima za to zvezo samo in znanost je vzporedni življenjsko-praktični pojem te zveze samo poseben dokaz za

to, da ta zveza dejanski je in da tem bolj zahteva temeljito proučitev svojega biva. In vedo je to vprašanje zares že od nekdaj zanimalo. Raziskovanja te vrste najdemo že v spisih starogrških mislecev, vprašanje se nadaljuje v srednjem veku in tudi novejša doba ga je znova začela. Zlasti pa je dobilo to vprašanje poseben poudarek v obliki tako zvene psihofizike, to je tiste novejši ter najnovejši vede, ki si je zastavila nalogo, da prouči zlasti razmerje med spremembami v našem življenju in posebnim značajem občutkov, ki tem spremembam sledijo. Poizkusna preiskovanja te vrste se pripomogla, da smo dobili točnejši pogled v ustroj in delovanje svojih čutil in da so postala odkrita celo nova ter dotlej povsem neznan posebna čutila. Toda živčevja in njegovega delovanja ter spreminjanja in navadnem življenju sploh ne vidimo, ne opazujemo. In vendar nam to in samo to, kar je v navadnem življenju na človeku vnanje vidimo ali kakoli drugače opazujemo, tolikrat pomaga, da si ustvarjamo več ali manj določeno sliko tuje duševne notranosti in da se po tej sliki enako več ali manj uspešno tudi dejanski ravnamo. Na pr. vključena postava, naguban obraz, poseben sijaj človeških oči, stisnjena pest itd. — vse to umejno biti posledica takega ali drugega živčnega stanja, a ni samo o prav nobeno živčno stanje ter nobeno živčno spreminjanje; in vendar ni dvoma, da nam vprav v dnevnem življenju samo takl ter podobni posebni pojavi odpirajo vrata, skozi katera vidimo tudi v svet tuje duševnosti. Da, lahko celo rečemo, da bi brez teh in takih vrat tudi omenjena »psihofizika« nikoli ne nastala niti ne mogla nastati; zakaj samo dnevne izkušnje o vsakojakih vezeh med telesom in dušo so mogle poročiti misel, naj se preiščejo te vezi tudi na tihkah, ki jih brez posebnih priprav ne more nihče opazovati. In tako zdaj pač že vsak sam vidi, da je razven te psihofizike enako možna še posebna veda, ki bi si zastavila to nalogo, da bi nam odkrivala omenjeno temeljno zvezo med telesom in dušo tudi tam in vprav tam, kjer gre za take oblike človeške vnanosti, ki so že navadnemu opazovanju dostopne. Taka veda bi imela še to posebno prednost, da bi po lastni naravi ostala v najočiji zvezi z dejanskim življenjem in odkrivala zakonitosti, za katere že v dnevnem življenju res neposredno gre.

Poizkusi V. Benussija na likih človeške roke

Tudi zamisel take posebne vede ni nova zamisel in tudi taka veda se mora od dnevnega življenja samega razlikovati vprav v tem, da dvigne to, kar je v življenju le prilika in sredstvo, na stopnjo zakona in na višino namena. Naj še navedem kot poseben vzgled za raziskovanje v smeri take posebne vede moža, ki spada med najbolj znane moderne poizkusne dušeslovce in ki je bil več let tudi moj učitelj v poizkusnem dušeslovju. Je to V. Benussi, nekdanji privatni docent univerze v Graciu in poznejši redni profesor poizkusnega dušeslovja na univerzi v Padovi (umrl 1927). Benussi je v grški vseučiliški knjižnici, kjer je bil kot uradnik nastavljen, izsledil neko staro srednjeveško knjigo, ki se je bavila tudi s potezami na človeških rokah in prikazovala mišne ter včasih naravnost lepe like takih rok. Ker se je že leta in leta posebej pečal vprav z likovnim vprašanjem, ga je ta knjiga še bolj zanimala. Ugotovil je, da odgovarja knjiga na vprašanja, ali in v koliki meri dopušča taka ali drugačna oblika človeške roke nadaljnji sklep, da gre pristojnemu človeku tudi tak ali drugačen notranje-duševni značaj. Na prvi pogled je torej šlo v tej knjigi za vprašanja, kakor si jih stavijo na pr. tudi ciganke, ko se poganjajo za nami, da bi nam, kakor pravijo, sprerovalce iz naših rok. Toliko bi bilo vse to pač kaj sumljivo. Toda Benussi je prišel z lastnim delom. Dodobra je s takih likovnih vidikov preiskal stotine in stotine človeških rok, kojih odise je dobil iz različnih umobolnic, pobiljevalnic, kaznišnic ter podobnih zavodov. Obenem je povsod, kjer je bilo to kolikar možno, vedno napočel tudi za vse osebne podatke ljudi s takimi rokami in je prišel tem potom do presenetljivih izsledkov; ti izsledki so mu v polni meri potrdili zdravilo načelo vsega izvenznanstvenega početja te vrste, čeprav je bilo to njegovo delo seveda vse kaj drugačnega nego prazno in slepar-skemu zaslušku namenjeno vedeževanje. Benussi je teoretično in praktično ugotovil, da moramo res govoriti o medsebojni dejanski zvezi med obliko človeške roke in duševno notranostjo tistega, ki tako roko ima, in da je tu kajpada upoštevati roko v celoti kakor tudi v njenih posameznih delih. Pozneje je Benussi raztegnil to raziskovanje tudi na ostale ter enako posebno gibljive dele človeškega telesa in prišel do bistveno podobnih izsledkov. S tem je bilo potrjeno načelo tistih, ki se tudi s takimi reči bavijo, pa samo prilagoditno in samo v svrhu zasluška. Razlika je zopet na danci: kar je tu le prilika in sredstvo in to le več ali manj slučajno vzelo, ne pa proučeno sredstvo, to je postalo Benussijem namen in spoznana zakonitost. No, zdaj pa je, mislim, vsak dovolj pripravljen, da bo tudi mene lažje razumel in da bo z manjšim dvomom sledil tudi moji želji, naj bi se pričelo pri nas s podobnimi poizkusi, ki pa naj bi ne veljali več samo tipni ter vidni, pač pa slišni v vnanosti človeškega svojstva.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 12. januarja: 11.30 Šolska ura: Značaj naše narodne pesni, prof. Kramolec. — 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 17.30 Otroški kotiček (Manka Komarova). — 18.00 Salonski kvintet. — 19.00 Dr. Ivan Grafenauer: Nemščina. — 19.30 Dr. Veber: Eksperimentalno fonetični studij. — 20.00 Dr. M. Justina: Kako se ubranimo strupenih plinov. — 20.30 Veste, drama (člani ljublj. drame). — 22.00 Čas. poročila. — 22.15 Salonski kvintet. Sreda, 13. januarja: Opoldan. program odpade. 17.30 Salonski kvintet: — 18.30 Dr. Reya: Morje. — 19.00 Dr. Nikola Prebrazniški: Ruščina. — 19.30 Literarna ura: Ob 50 letnici Senoe (Fr. Vodnik). — 20.00 Prepos. prosv. večera iz Delavske zbornice. — 21.00 Salonski kvintet. — 22.00 Čas, poročila.

Drugi programi:

Sreda, 13. januarja. Belgrad: 21.00 Komedija. — 22.00 Slagerji. — 22.30 Pravoslavni Silvestrov večer. — 24.00 Slovo od starega leta. — Zagreb: 12.30 Plošče. — 17.00 Plesna glasba. — 20.00 Simfonični koncert dunajškega filharmoničnega orkestra. — Budapest: 12.05 Balalajke, ruske pesmi. — 17.30 Vokalni in instrumentalni koncert. — 19.00 Večerni koncert. — 20.15 Prenos iz studija. — 22.00 Koncert opernega orkestra. — 23.15 Ciganska glasba. — Dunaj: 11.30 Opoldanski koncert. — 19.35 Slagerji. — 20.45 Poljudni koncert. — Rim: 12.45 Vokalni in instrumentalni koncert. — 21.00 Operni prenos. — Mi-

Naš denarni trg

Ljubljana, 11. januarja.

Razmere na našem denarnem trgu v novem letu 1932 še niso normalne, vendar se kažejo izvestni znaki izboljšanja. V splošnem pa še vedno dotok vlog v denarne zavode ni normalen, denarna sredstva iz trgovskega prometa dotekajo normalno, doim hranilnih vlog ni toliko kot nekdanj. Deloma je to pripisovati sedanjim gospodarski krizi, ko so se dohodki poedincev v marsikaterih slučajih zelo zmanjšali. Ves problem pa je v zvezi sploh s položajem na našem denarnem trgu.

Od več strani smo čuli že tole zanimivo ugotovitev, ki ilustrira razmere na našem denarnem trgu. V septembru in prvi dni oktobra je oživela marsikatera brana trgovine, kasneje pa je položaj zopet postal slabši. Deloma pa je v nekaterih branah, saj v kolikor smo navezani na izjave in lastna opazovanja, še vedno več kupcev, kot je bilo normalno. Kajti tudi v današnji dobi krize je še mnogo ljudi (samostojnih trgovcev in industrijecev ter boljše plačanih nameštencev), ki bi lahko hranili. Ti ljudje ali tevarirajo denar ali pa ga izdajajo za potrebe, katerim drugače ne bi zadostili. Za dobič smo videli, da posel v nekaterih branah ni bil slab. Ljubljanski trg je tudi to občutil. Ti krogi, oziroma posamezniki pač kupujejo blago ali pa samo tevarirajo denar.

Zamena tisočakov

Narodna banka je začela 21. decembra zamenjati stare tisočake, med katerimi so se pojavili falzifikati. Deloma je bil namen banke tudi pri-

Cene padajo dalje

Indeks cen v veletrgovinah, ki ga je sestavil odsek za ekonomske študije pri Narodni banki za mesec december, izkazuje ponovni padec za skoro poldrugo točko (točno za 1,4 točke). Da so cene padle v tako znatni meri, je pripisovati velikemu padcu cen živine in proizvodov, ki so šle nazaj v indeksu za 5 točk. Najbolj so padle cene masti, jaje, perutnine, prašičev in volov, popravile pa so se edino cene ovac. Indeks industrijskih proizvodov je le malo nazadovol, doim so mineralni proizvodi postali neizpremenjeni v cenah. Padel je tudi indeks rastlinskih proizvodov.

Indeks je izgledal sledeče (podlaga so cene v letu 1926 pod 100):

Proizvodi:	dec. 1931	nov. 1931	dec. 1930
rastlinski	70,6	70,9	72,5
živalski	58,5	63,6	86,4
mineralni	73,4	73,4	87,0
industrijski	68,5	68,7	75,2
skupni	67,2	68,6	78,0
izvozni	66,6	68,2	79,4
uvozni	65,1	66,5	72,8

Iz teh poročil je razvidno, kako znaten je bil padec cen živine. Leta 1929 je bil najvišji indeks za živino meseca avgusta s 113,3. Od tedaj so cene padle na polovico. Vseskozi do zime 1930 so se cene živine kolikor toliko držale. Tedaj pa je nastopil občuten padec. Indeks cen živine je bil tedaj najvišji med posameznimi skupinami, sedaj pa je najnižji.

Narodna banka je sestavila tudi podatke o gibanju cen povprečno za vse leto 1931. Iz teh podatkov je razvidno, da je znašal indeks:

Proizvodi:	1931	1930	1929
rastlinski	74,3	89,3	118,6
živalski	72,2	96,3	107,2
industrijski	71,4	80,3	92,6
mineralni	77,2	88,2	84,4
skupni	72,9	86,6	100,6
izvozni	72,8	93,5	114,3
uvozni	69,0	79,8	91,4

Tudi na svetovnih trgih se pade cen ni ustavil. Celo v Angliji so cene padle, kljub padcu angleškega funta. Le proti koncu leta so v Angliji cene narasle. Povprečni mesečni indeks cen prof. Irvinga Fischerja je znašal (na podlagi cen leta 1928 pod 100) (v decembru) v oklepalnih podatkih za november in januar 1931:

Unija 68,1 (69,6, 70,3), Anglija 70,6 (72,0, 73,0), Francija 75,1 (75,5, 84,5), Nemčija 72,4 (74,9, 82,6), Italija 66,1 (67,0, 73,9).

Občni zbor obrtnikov v Ptuj za skupne zbornice.

V nedeljo dne 10. januarja se je vršil v Ptuj v prostorih društvenega doma občni zbor Zadruga mizarjev in strugarjev. Ob pol 10 je v nabito polni dvorani otvoril zborovanje načelnik zadruga g. Ludovik Murko ter pozdravil zastopnika mestne občine g. dr. Vadljaja, dalje navzoče zastopnike Zbornice, in sicer zborničnega svetnika g. Zadravca in gg. Senčarja ter dr. Koceta. Po odpravi drugih točk dnevnega reda se je prešlo na najglavnejšo točko, in sicer razprava o sistemu zbornice. Dr. Kocet je obrazložil začetka o sistemu zbornice zlasti s stališča obrtniških interesov. Nato sta govorila tudi gg. Zadravec in Senčar, katerih besede so napravile na navzoče globok vtis. Nato so se oglašili k besedi člani zadruga, predvsem pa gg. Ambrožič in Podgoršek ter gospod načelnik, ki so odobravali stališče predgovornikov. Nato je bil dan predlog o zbornicah na glasovanje in rezultat je bil, da so se izrekli vsi člani zadruga enoglasno za skupne zbornice. — Istočasno se je vršilo tudi obrtniško zborovanje v Ljutomeru, ter je bil navzoč tudi zastopnik mariborske Zveze obrtnih zadrug in član Zbornice g. Bureš. Zborovanje je sijajno poteklo, navzoči obrtniki so odobravali izvajanja g. Bureša in odločno poudarjali, da hočejo ostati pri skupni zbornici. Vse tri zadruga v Ljutomeru so se izrekle soglasno za skupne zbornice.

Borza

Ljubljana, 11. januarja.

Denar

V današnjem deviznem prometu je ostal tečaj Curiha neizpremenjen. Večina tečajev je bila višja kot v petek, le London je bil nižji. Promet ni bil znaten.

Devizni kliring med našo državo in Avstrijo, ki bi imel stopiti v veljavo danes, ni bil uveljavljen, vendar kaže, da bo prišlo kmalu do ureditve prometa z Avstrijo, ki je to naredila potom kliringa s celo vrsto držav. Saj se je začelo nekaj več izvažati iz naše države v Avstrijo predvsem koruze, kar je možno le v pričakovanju zopetne otvoritve deviznega prometa.

lan: 12.00 Pestra glasba. — 20.45 Operetni prenos. — Langenberg: 20.50 »Zeleni kakanje, groteska. — Stuttgart: 20.15 »Dimorah, opera od M. Carria. — 21.45 Moderni dunajski komponisti. — Berlin: 20.30 »Michael Kramere, drama. — Barcelona: 13.30 Radio sekstet. — 21.05 Radio orkester. — 22.00 Igra. — Praha: 19.20 Prenos iz studija. — 21.00 Večerni koncert. — Toulouse: 20.15 Koncert vojaške godbe. — 21.00 Moderna simfonična glasba. — 22.45 Solo točke. — Trst: 13.00 Pestra glasba. — 21.00 Pestra glasba.

teguiti zopet v obtok tevarirano gotovino. Bankovci po 1000 Din tvorijo največji del obtoka in so poleg zlata gotovo bili najbolj porabljeni za tevariranje. Po podatkih Narodne banke za konec leta 1930 (glasom njenega letnega poročila) je bilo v obtoku novčanje po 1000 Din skupno za 3 milijarde 85.771.000 Din. Istočasno je znašal ves obtok bankovcev 5.396.532.715 Din. Iz tega sledi, da je bil gros obtoka v novčanih po 1000 Din, na katere odpade torej skoraj dve tretjini. Pri nas se tevariranje ni opazilo v toliki meri, ker se je denarni promet razvijal v glavnem potom denarnih zavodov. V večji meri je bilo opaziti tevariranje v Vojvodini, ki je vkljub gospodarski krizi bogatejša kot Slovenija. Saj kolikor je verjeti časopisnim glasovom so posamezniki prinesli menjat v Narodno banko za naše razmere prav znatne vsote. In to v Vojvodini, kjer je bilo treba pomagati kmetijstvu najprej iz krize!

Pri nas v Sloveniji moremo računati, da je bilo v obtoku do 200 milj. Din tisočakov, katere sedaj izmenjujejo. Mislimo, da je polovica gotovo že zmenjena. Rok zamenjave je do konca februarja. Poleg denarnih zavodov zamenjavajo v Narodni banki mnogo tisočakov tudi sami zasebniki brez posredovanja. Toda vkljub temu se opažajo ugodne posledice, ker je prišlo v obtok mnogo tevarirane denarja, katerega so denarni zavodi zamenjali, pa so jim ga vlagatelji pustili v zavodih. Seveda gre pa tudi mnogo novega denarja zopet nazaj tja, odkoder je prišel in posameznikom ni do obresti.

Narodna banka daje slejkoprej le devize za račune po 1. januarja 1932, katerih pa je razumljivo malo. Pričakovati pa je v kratkem normalnega deviznega poslovanja. Kakor čujemo, bo te dni urejeno vprašanje kritja postreditov. Ponovno opozarjamo interese na prijavo svojih dolgov v inozemstvu na dan 31. decembra lani, kar bo služilo za podlago izdajanja potrebnih deviz, za katere je treba zaprositi.

Ljubljana. Amsterdam 2258.80—2265.64, Bruselj 782.76—785.12, Curih 1097.85—1101.15, London 187.23—194.73, Newyork 5614.05—5631.05, Pariz 220.91—221.57, Praga 166.98—167.48, Trst 283.52 do 289.52.

Zagreb. Amsterdam 2258.80—2265.64, Berlin 1345.50—1347.50, zaklj. 1360 privat., Bruselj 782.76 do 785.12, London 187.23—194.73, Milan 283.52 do 289.52, Newyork kabel 5636.05—5658.05, ček 5614.05 do 5631.05, Pariz 220.91—221.57, Praga 166.98 do 167.48, Curih 1097.85—1101.15. — Skupni promet brez kompenzacij 1.6 milj. Din.

Belgrad. Amsterdam 2258.80—2265.64, Bruselj 782.76—785.12, Curih 1098.75—1101.15, Newyork 5614.05—5631.05, London 187.23—194.73, Pariz 220.91—221.57, Praga 166.98—167.48, Milan 283.52 do 289.52.

Curih. Belgrad 9.09, Pariz 20.1225, London 17.35, Newyork 513.37, Bruselj 71.30, Milan 26.0250, Madrid 43.30, Amsterdam 205.80, Berlin 121.30, Stockholm 97.05, Oslo 94.80, Kopenhagen 95.50, Sofia 3.72, Praha 15.21, Varšava 57.45, Atene 6.70, Carigrad 2.41, Bukarešta 3.05, Helsinkings 7.60, Dunaj. Dinar notira (valuta) 12.60.

Vrednostni papirji

Na zagrebški borzi je bila tendenca za državne papirje deloma slabša. Med dolarskimi papirji je bilo čvrstjeje. 8% Blerovo posojilo, deloma pa je bil slabšeji 7% Bler, v katerem je bil znaten promet. Skupno je bilo na zagrebški borzi prometa: vojna škoda 300 kom., 8% Bler posojilo 1000 dol., 7% Bler, pos. 15.000 dol. in begl. obv. 50.000. Danes je po božičnih praznikih poslovala prvič tudi belgrajska borza, kjer je bil znaten promet v vojni škodi: 1200 kom. Nadalje je bilo zaključenih še begl. obv. 165.000. V ostalih državnih papirjih ni bilo zaključkov.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 56 bl., 7% Bler. pos. 47 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 57 bl., agrarni 29—32, vojna škoda ar. 247—254, kasa 247 do 254 (250, 255), 2. 247 bl., 3. 250 bl., 8% Bler. pos. ar. 54—56, kasa 54—56 (54), 7% Bler. pos. ar. 45—46, kasa 45—46 (46, 46,50, 45,50), 7% pos. DHB 54 bl., 6% begl. obv. 35—37 (36,50).

Belgrad. Narodna banka 5000 den., 7% inv. pos. 60 bl., vojna škoda 245—247 (253, 250, 248,50, 245, 249), 6% begl. obv. z. 36,75, 37.

Dunaj. Don. sav. jadr. 91,75, Wiener Bankverein 11,65, Escomptes 113, Aussiger Chemische 123,25, Mundus 90, Alpine 12,35, Trboveljska 31,30.

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Tendence: nespremenjena. Promet: 47 vagonov.

Budimpešta. Tendence: čvrsta. Promet: srednji. Pšenica: marec 12,63—12,90, zaklj. 12,78—12,79; maj 13,65—13,88, zaklj. 13,74—13,76. — Rž: marec 14,75—15, zaklj. 14,85—14,80. — Koruza: maj 14,70 do 15,20, zaklj. 15,08—15,10.

Winnipeg (začet. tečaj). Pšenica: maj 62,025, julij 63,50.

Chicago (začet. tečaj). Pšenica: marec 55, maj 56,50, julij 55,375, sept. 57. Koruza: marec 38,625, maj 40,125, julij 41,625, sept. 42. Oves: maj 25,875, julij 25,25. Rž: maj 45,75, julij 46.

Živina

Dunajski goveji semeni. (Poročilo trdnice Edv. Saborsky in Comp. Dunaj.) Prignanih je bilo 2212 goved, iz Jugoslavije 162. Cene: voli najboljši 1,85 do 1,95, l. 1,55—1,80, II. 1,35—1,45, III. 0,90 do 1,25. Krave I. 1,05—1,20, II. 0,85—1; biki 0,85 do 1,20; klavna živina 0,50—0,85. Tendence: Cene so ostale čvrste, neprodanih je ostalo 5 glav živine.

Rane in kožne bolezni

razpokline, brazgotine, srbež, izpuščaje, razjede od potu in vlage, volka od hoje, zlasti pri otrocih, hraste, zobne otekle, opekle in ozeblane zdravi in po redni uporabi preprečuje splošno znana

BARTULICEVA ZDRAVILNA MAST

ki jo proizvajajo in razpoložljiva stara, l. 1599, ustanovljena Kapolska lekarna sv. Marije, lekarnar Vlatko Bartulic, Zagreb, Jelacicev trg 20. — Cena škatljici 10 Din. — Dobi se v vsaki lekarni.

Koristno za vsakogar

Vsakemu tujeemu jeziku se more lahko in dovršeno pričuti v 3—4 mesecih po Lingafonmetodi, učenje s pomočjo gramofonskih plošč. Uspeh učenja pa nadkrijuje vsako pričakovanje. Zahtevajte prospekt od zastopnika za Jugoslavijo: Srpska obrtna banka A. D. Beograd, Cika Ljubina 15, telef. 23630.

FOTOAPARATE

svetovnih trdnic Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

fotoodd. Jugoslovanske knjižarne v Ljubljani. Zahtevajte cenik!

MALI OGLASI

Vaša drobna vrstica 1-30 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad tevel vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo!

Službodobne

Vajenca
pekovskega, močnega, takoj sprejme pekarna v Mariboru, Meljska c. 23.

Natakarico išče
gostilna in kavarna pri "Tičku", Strmi pot 8 — Ljubljana. Predstaviti se osebno ali poslati sliko do 15. t. m. V poštev pride tudi deželanka, pridna, poštena, s kavicjo.

Pouk

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponj!

Šoferska šola
oblastv. koncesionirana, l. Gabersčik, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Dunajska c. 31.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Stanovanja

Opremljena soba
se odda v Pleteršnikovi ulici 24/I.

Stanovanje
soba in kuhinja, se odda. Malavas 54 pri Ježici.

Opremljena soba
se takoj odda v sredini mesta. Naslov pove uprava »Slovenca« pod 353.

Stanovanje
soba, kuhinja in pritlikline, se takoj odda. Stozice 117.

Stanovanje
soba in kuhinja se poceni odda dvema osebama. — Kodeljevo, Klunova ulica št. 7.

Objave

Preklicujem

moje obdolitve proti g. Vinku Kaiserju iz Studencev pri Mariboru, ker so se dokazale kot neosnovane. Ignacij Domanjko.

Vnajem

Gostilna
na dobrem in prometnem kraju se vzame v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Gostilna« št. 327.

Mlekarno
dobro idočo, se odda na prometnem mestu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 358.

Posestvo

vzajem v najem. Ponudbe pod »Upokojenec« na podružnico »Slovenca« v Celju.

Denar

Kdo
izmed naših ljudi bi bil tako dober, da bi mi posodil za eno ali poldrugo leto 20.000 Din proti dobrem obrestim in garanciji. Sem trgovec in posestnik, pa sem v hipni zadregi in bi nujno rabil. Vračam lahko v obrokih ali skupaj. Ponudbe poslati na upravo »Slovenca« pod »Sigurno naloženo« št. 371.

Posojila
dobite na hipoteke ali poročstva. — Ponudbe pod »Točna izvršitev« upravi »Slovenca«. Znamke za odgovor.

Ženini - neveste!

Najcenejše in najboljše: modroce, otomane, mreže, divane, feder-modroce, fotelje in garniture Vam nudi
F. SAJOVIC, Ljubljana
Stari trg št. 6
Vsa tapetniška dela po nizki ceni.

Dijaki

Dijaka-sostanovalca
sprejem na stanovanje in hrano za 500 Din. Baragova ulica 10/I, za Bežigradom.

Razno

Pse dresira
bivši vojaški dreser. Informacije v Askerčevi ulici 1, baraka.

Posestva

Parcela
550 m², stavbna, v Kodeljevi, ob glavni cesti, napredaj. Poizve se: Ljubljana, Opekarska cesta št. 31.

Krasno posestvo
v bližini Celja napredaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 283.

Hiša
dvostanovajska, z vrtom in studencem, takoj napredaj. Poizve se v Pobrežju. Cesta na Brezje št. 42, pri Mariboru.

Prodaj
lepo urejen trgovski lokal na prometnem kraju, z ostalim gospodarskim poslopjem, zraven njive, travnik in vinograd. Reflektanti naj se zglasijo pisмено ali osebno pri lastniku. — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 346.

Hišo
prodaj v industrijskem kraju. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 354.

Kupimo

Valvasor
nepopoln izvod — kupim. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 345.

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah
CERNE, juvelir, Ljubljana,
Wolfova ulica št. 3.

Srečke, delnice, obilgacije
kupi Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Prodajmo

Puška
dvocevka, lahka, kal. 16, fino noseča, za brezdimni smodnik, napredaj. Poizve se: Ljubljana, Opekarska cesta št. 31.

Konj
težak, 16 in pol visok, petleten, brez hibe, ceno napredaj. — Poizve se: Ljubljana, Opekarska cesta št. 31.

Napol suha drva
lepa, zdrava, cirka 1200 m³, napredaj na Gorenjskem. Samo vagonске pošiljke. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 278.

Pisalni stroj
izredno ugodno prodaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 344.

Pisalna miza
miza s 4 stoli, omara s predali, divan, napredaj. Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 330.

Ia orehova jedrca
kg 16 Din v zavrtkih od 5 kg in la orehe v lupini kg 4.25 Din, vreče od 50 kg razpošilja franko naročnik G. Drechsler — Tuzla.

Mladi psi
od ovčarske psice, dobri čuvaji, napredaj. Hradeckega vas 48.

Obri

Minariti!
Rz prosa, ajdo in tečmen kupite najceneje pri
A. VOLK, LJUBLJANA
Resljeva cesta 24
Veletrgovina žita in moke.

Čitajte in širite »Slovenca«!

† Umrla je previdena s tolažili svete vere naša zlata mati, gospa

Katarina Gröbming roj. Božeglav

Pogreb predrage pokojnice bo v sredo, dne 13. januarja ob 2 popoldne iz hiše žalosti, Cigaletova ulica 1, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 11. januarja 1932.

Zalujoče rodbine **LESICA, GRÖBMING** in ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

RAVNATELJSTVO in UČITELJSKI ZBOR drž. moškega učiteljskega v Ljubljani javlja, da je njegov zaslužni član

Anton Lenarčič

profesor

danes po dolgi in mučni bolezni mirno v Gospodu zaspal. Pogreb blažega pokojnika bo v torek 12. januarja ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Copova ulica 21. Pokojnika, ki je bil plemenit značaj, zvest tovariš in odličan šolnik, bomo vedno ohranili v prijaznem spominu.

V Ljubljani, dne 11. januarja 1932.

† V neizmerni žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moja nad vse ljubljena, dobra mama, gospa

Marija Ravnikar roj. Müller

vdova po davčnem nadupravitelju

dne 11. januarja po daljšem, mukopolnem trpljenju, previdena s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne 13. januarja ob 3 popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. januarja 1932.

FRANJO VLADIMIR RAVNIKAR, sin in ostalo sorodstvo.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

V globoki žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš iskreno ljubljani oče, stari oče, brat, stric in svak, gospod

Franc Burger

strojevodja drž. žel. v pokoju

dne 11. januarja po dolgi, mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, mirno v Gospodu zaspal. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo 13. januarja ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Jelovškova ulica 26, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. januarja 1932.

ZALUJOČI OSTALI.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Strta težkih udarcev naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem pretužno vest, da je moj nad vse ljubljani soprog

Anton Lenarčič

profesor moškega učiteljskega v Ljubljani

danes dne 11. januarja po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 12. januarja ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Copova ulica 21, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 11. januarja 1932.

IVANKA, soproga.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

Tišina ni trajala dolgo, preračunjena je bila. Ko je prihajal kralj na svojem vranu skozi vhod, se je spet oglašila pesem, oglašili so se vzkliki in veseli vriski in oglašile so se troblje — vse se je oglašilo s podvojeno, potrojeno močjo, da bi veselje objelo tudi one, ki so prišli z žalostne poti in so ga potrebni ko lačen kruha.

Sredi taborišča je pridržal kralj konja in konj in jezdec sta obstala ko kip.

»Ena!«

»Epulo!«

Iz kraljevskega šotora je bila stopila Ena, ko je zajahal kralj v taborišče. Ko je obstal, jo zagledal in zaklical z glasom, ki je bil veselo začuden in bridke. se mu je odzvala in mu hitela naproti, noseč v rokah s ponjavo zastr dar, ki naj bi ga bil vesel. Ko je skočil kralj s konja, je vrgla predenj — Vinkovcevo glavo.

Ostrmel je kralj, ostrmeli so velmože in ostrnela je vojska. Se Opato, Suro in Empeto in Oso so ostrmeli in se zgrozili, ko so videli one oči, ki so se vedno tako gledale, kot da se še niso nagledale zlata...

»Epulo!« je zaklicala vnovič kraljica in se vrgla kralju v objem, a se je vzravnila v trenutku ob njem, ga pogledala v oči in se umaknila, zakaj čelo se mu je bilo pomračilo in oči so bile hladne, ko da je ugasnil plamen, ki jih oživlja... To je bilo ono, česar se je bala, in zbolelo jo je, zbolelo.

»Kraljica, kaj naj to pomeni? Čigava je ta glava?«

Čigavo delo je to?« je vprašal kralj in čakal odgovora.

Kralju in vojski je odgovorila Ena:

»Maščevan je oče moj kralj Prono, maščevano je moje ponižanje, zakaj glavo, ki sem jo vrgla, je nosil Lucius Quinctius Flaminius, poveljnik akvilejske posadke!«

Vojska je zagrmela v navdušenju za kraljico.

Kralj je dal kraljici roko in ko jo je vedel v šotor, mu je govorila in ga prosila, naj ji bo dober, kakor ji je bil dober sam Belen, ki je čel nad njo in jo rešil.

TRETI DEL.

I.

Marcus Claudius Marcellus, ki mu v Akvileji ni bila vojna sreča mila ne kot konzulu in ne kot pretorju, je bil dospel v transpadansko Galijo v Mediolanum. Konzul Aulus Manlius Vulso, ki mu je po žrebu pripadla v delokrog Galija, je vzprejel pretorja in ga je pozorno poslušal, ko mu je poročal o Akvileji in o bojevitih Istrih in Karnih. Vesel je bil njegovega poročila, zakaj sanjal je o izrednih vojaških činih, s katerimi bi si rad pribojeval triumf. V Galiji, ki je bila že pomirjena in zvejana pokrajina spoznal, da ga ne čakajo lavorike, in zato mu je bilo prav, da ni Marcellus hotel strahovati Istrov. Ko je poslušal pretorja, je sklenil, da porabi priliko, ki mu jo je naklonila sreča, in započne vojno z Istri.

Obupaval sem že, je spregovoril, ko je končal Marcellus s svojim poročilom, obupaval, da poteče doba mojega konzulata v miru in se bom moral vrniti v Romo tih in neznan, ne da bi si priboril kake trofeje kakor se spodobi konzulu, ki prvič vrši najvišjo službo in uživa njeno čast. Tolažilo me je edino to, da se kolegu Marku Juniju Brutu v Liguriji ne godi

boljše. Pa prideš sedaj ti, Marce, z vestmi, ki so sladka godba mojemu ušesu in mi budijo upanje, da se mogoče vendar vrnem kot zmagovalce Istrov v Romo. O, že vidim triumfalni voz, že vidim pred njim dolge vrste zavojevanih barbarov z uklenjenimi kralji, že vidim trofeje in ogromni plen in vzklikajoče moje legije in navdušen narod, ki me bo slaveč vzprejemal in pozdravljal triumfatorja!...

Naj ti izpolni dobra Fortuna, kar ti obljublja solnčna Spes! Jaz sem odigral v teh krajih in se vračam v Romo, da opozorim vnovič senat na istrsko nevarnost in svetujem, naj bi se zavarovale naše obale v severni Adriji z močnim brodovjem, da bi podpiralo vojsko na kopnem. Ali bodo sprejeli in izvršili moj nasvet, kdo ve? Sam si videl, kako so zavlačevali ustanovitev kolonije ljudskih tribunov, ki menijo, da se nam ni treba več širiti!...

Kaj pa, čakati je treba, da bi prišli spet Gall s kakim Brenom ali Kartazani z novim Hanibalom pred Romo, potem bi pa že kričali: »Kje ste bili, da niste videli nevarnosti, ki nas upropašča!« Naj ljudski tribun besedičijo in ugovarjajo, jaz ne bom nič čakal in ne odlašal! Te dni izpopolnim svoje legije in potem v Akvilejo in nad Istro! O, počakaj, videl boš, kako sprejmejo legije to vest!

Tako je odgovoril konzul Aulus Manlius Vulso pretorju in poklical svojega legata Lucija Minucija Therna in mu naročil, naj skliče vojne tribune.

Pred pretorijem sta čakala konzul in pretor in so prišli od svojih oddelkov tribun Marcus Aebutius, Titus in Caius Aelius, Marcus Licinius Strabo, Lucius Atius in Caius Popilius, imenovan Sabellus. Dvignili so desnico v pozdrav in ko izklesani obstali pred konzulom, da čujejo in sprejmejo povelje.